

POKRETNE UMETNIČKE KOLONIJE

IZ GRADOVA DUHOVA
U UMETNIČKE REZIDENCIJE

KOLONITË E LËVIZSHME TË ARTIT

TRANSFORMIMI I FSHATRAVE
TË BRAKTISURA NË REZIDENCA ARTISTIKE

MOVABLE ART COLONIES

TRANSFORMING DYING
TOWNS INTO ART RESIDENCIES

**POKRETNE KOLONIJE;
Iz gradova duhova u umetničke rezidencije**

Zemunski mali umetnički centar ZMUC (Beograd, Srbija)

Zeta Centar (Tirana, Albanija)

Za Druga (Petrovac, Crna Gora)

Organizacija / Project manager: Vesna Tašić

Kustoskinja projekta / Project curator: Valentina Koča

Umetnički direktor projekta / Project art director: Goran Denić

Umetnički direktor potprojekta Puna kuća / subproject Full house art director: Đorđe V. Gregović

**Učesnici umetničke kolonije u selu Babe (Srbija)
/ Participants in Babe art colony:**

Rene Rusjan (Nova Gorica, Slovenija)

Vladimir Frelih (Osijek, Hrvatska)

Vukašin Šoć (Novi Sad, Srbija)

Boštjan Potokar (Ljubljana, Slovenija)

Jovan Babić Foske (Beograd, Srbija)

Eros Dibra (Skadar, Albanija)

Marko Mamuzić (Beograd, Srbija)

Goran Orge Nikolić (Beograd, Srbija)

Gostujući umetnici: Kostas Koča (Tirana-Atina),
Dragana Nikoletić (Beograd, Srbija)
Fotograf: Ivan Topalović

Učesnici Arhitektonske kolonije u selu Reževići (Crna Gora) / Participants in architecture art colony in Reževići:

Studenti treće godine Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, u okviru izbornog predmeta *Mobilne umetničke rezidencije* / 3rd year Faculty of Architecture of Belgrade students, *Movable art residency* optional course:

Mihajlo Petković

Anastasija Simović

Bojana Bjelić

Petar Petričević

Miloš Stojković

Kristina Azarić

Lidija Ivković

Milica Radeč

Steva Lazić

Miloš Ušljebrka

Aleksandra Ognjanov

Profesor / professor : Milorad Mladenović

Arhitekta / architect: Nenad Jevtić

SADRŽAJ / PËRMBAJTJE / CONTENT

str. 4 – 41 TIHE KOMŠIJE, umetnička kolonija, Srbija, selo Babe, avgust-septembar 2013.

fq. 4 – 41 FQINJËT E HESHTUR, koloni arti, Serbia, fshati i Baba, 2013th Gusht-Shtator

pg. 4 – 41 SILENT NEIGHBORS, art colony, Serbia, village Babe, August-September 2013th

MOBILNI UMETNICI / ARTISTËT MOBILE / MOBILE ARTISTS **str. 31 – 34**

str. 42 – 69 KUĆA BOSNIĆA, arhitektonska kolonija, Crna Gora, selo Reževići, oktobar 2013.

fq. 42 – 69 SHTEPIA E BOSNIÇIT, koloni arkitektonike, Mali i Zi, fshati Reževići, 2013 tetor

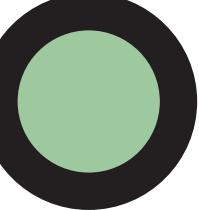
pg. 42 – 69 THE HOUSE OF BOSNIĆ, architectural colony, Montenegro, village Reževići, October 2013th

str. 70– 77 PREPORUKE: kolonije spremne za 21. vek

fq. 70– 77 REKOMANDIME: Kolonitë gati për shekullin e 21.

pg. 70– 77 RECOMMENDATIONS: Colonies ready for 21st century

HRONOLOGIJA EKSPERIMENTA

05

Х Р О Н О Л О Г И Ј А Е К С П Е Р И М Е Н Т А

06

Pokretne umetničke kolonije: iz gradova duhova u umetničke rezidencije je rezultat i agens novog tipa saradnje postojećih umetničkih kolonija i organizacija na Balkanu.

Time se objedinjuje balkansko kulturno nasleđe, nomadska romska baštinu i evropski multimedijalni umetnički model. Svrha projekta je neposredna razmena ideja i iskustava u interdisciplinarnoj i eksperimentalnoj umetničkoj praksi na Balkanu.

Pokretne kolonije zadovoljiće potrebu savremenog umetnika da putuje i stvara u različitim kolonijama u regionu tokom cele godine. Pri tome će umetnicima i publici pomoći da prevaziđu ograničenja državnih granica, socijalnog statusa i materijalnog stanja.

Postojeće regionalne umetničke kolonije imaju dugu tradiciju, u njih je uloženo mnogo sredstava, zbog čega i imaju adekvatan umetnički značaj. Međutim, zadržale su ograničenja koja ne po-

goduju stvaralaštvu savremenih umetnika: rad u jednom, uglavnom vizuelnom mediju, i to, jednom godišnje.

Alternativna mesta i pravce umetničkog delovanja pronašli smo u balkanskim selima, na kulturnoj margini, gde se ponekad formiraju važne umetničke individualnosti.

Tako su dve referentne kolonije izrazito različite organizacije – kikindska Terra i Jalovička likovna kolonija – postale zametak saradnje s novoosnovanim rezidencijama u selima Babe (Srbija), Reževići (Crna Gora) i Pentar (Albanija). Pretvaranjem prvih dvaju privatnih prostora u stalne javne rezidencije, umetnicima omogućavamo duži boravak i rad na različim mestima izvan matične sredine, što je prevlađujući način umetničkog stvaralaštva u današnjici. Istovremeno oblikujemo buduću umetničku saradnju ustanova iz Srbije, Crne Gore i Albanije.

KRONOLOGJIA E EKSPERIMENTIT

06

K R O N O L O G J I A E E K S P E R I M E N T I T

ALB

Kolonitë e Lëvizshme të Artit - Transformimi i qyteteve të braktisura në Rezidencia Arti është rezultat dhe tregues i një lloji të ri bashkëpunimi ndërmjet kolonive ekzistuese të artit dhe organizatave në Ballkan. Ato kombinojnë trashëgiminë kulturore ballkanike, trashëgiminë nomade rome dhe modelin europian të artit multimedial. Qëllimi i projektit është të nxisë dhe të lehtësojë shkëmbimin e drejtpërdrejtë të ideve dhe përvojave, në praktikat ndërdisiplinore dhe eksperimentale të artit në Ballkan.

Kolonitë e Lëvizshme do të ndeshen me nevojën e artistit bashkëkohor për të udhëtaruar dhe punuar në kolonitë e ndryshme të rajonit gjatë gjithë vitit. Përveç kësaj, do të ndihmojnë njëkohësisht artistët dhe audiencën për të kapërcyer kufizimet e imponuara nga kufijtë kombëtarë, si dhe statusin social e financiar.

Kolonitë ekzistuese të artit në rajon kanë një traditë të gjatë dhe kanë fonde të konsiderueshme për t'i mbuluar kostot dhe për t'i mbajtur gjallë ato, andaj rëndësia e tyre mbetet e padis-

kutueshme. Megjithatë, ata kanë kufizime, të cilat nuk e favorizojnë "krijimtarinë e artisteve bashkëkohore" (Ata kanë tendencë të përqendrohen në vetëm në një të mesme, kryesisht, në median vizuale dhe tipike që zhvillohet një herë në vit).

Ne kemi gjetur faqe alternative dhe rrjedha të aktivitetit artistik në fshatrat e Ballkanit, në marginat kulturore, ku nganjëherë individualitete të rëndësishme artistike janë formuar.

Kështu, dy kolonitë jo shumë të ngjashme -Terra, nga Kikinda dhe Jalovik Art Koloni - u bënë bërthamat e bashkëpunimit me vendbanimet e reja të krijuara në fshatrat Babe (Serbi), Rezheviçi (Mali i Zi) dhe Pentar (Shqipëri). Me konvertimin e dy selive private në vendbane të përhershme të artit, ne lejojmë artistët të qëndrojnë më gjatë dhe të punojnë në vende të ndryshme jashtë mjedisit të tyre origjinal, e cila sot është mënyra mbizotëruese e krijimit artistik. Në të njëjtë n Kohë, ne jemi duke i dhënë formë bashkëpunimit artistik në të ardhmen mes institucioneve në Serbi, Mal të Zi dhe Shqipëri.

CHRONOLOGY OF THE EXPERIMENT

Chronology of the experiment

Movable Art Colonies: Transforming Dying Towns into Art Residencies is a result and agent of a new type of cooperation between the existing art colonies and organizations in the Balkans. They combine the Balkan cultural heritage, nomadic Roma heritage and the European multimedia art model.

The purpose of the project is to incite and facilitate a direct exchange of ideas and experiences in the interdisciplinary and experimental art practice in the Balkans.

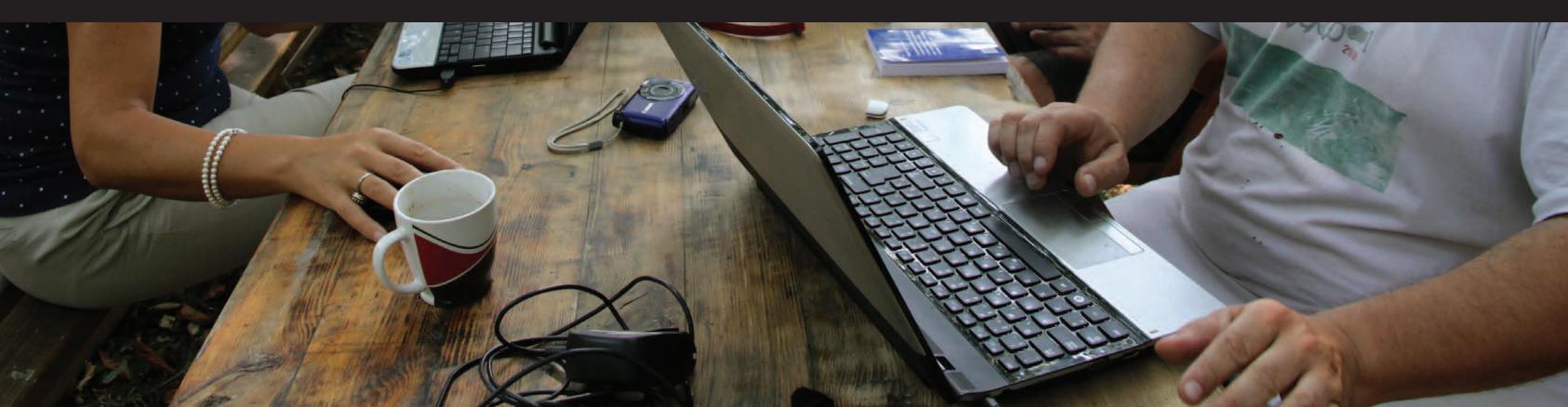
Moving colonies will meet the need of the contemporary artist to travel and work in different colonies in the region throughout the year. In addition, they will help both the artists and the audience to overcome restrictions imposed by national borders, and social and financial status.

The existing regional art colonies have a long tradition and have cost considerable funds to keep alive, hence their unquestionable significance. However,

they come with restrictions which do not favor the contemporary artists' creativity: They tend to focus on just one, mainly visual medium and typically take place once a year.

We found alternative sites and streams of artistic activity in the Balkan villages, on the cultural margins, where sometimes significant artistic individualities are formed.

Thus, two very dissimilar colonies –Terra from Kikinda and Jalovik Art Colony – became the nuclei of cooperation with the newly established residences in the villages of Babe (Serbia), Reževići (Montenegro) and Pentar (Albania). By converting two private residencies into permanent art residencies, we allow the artists longer stay and work in different places outside their original environment, which today is the prevailing mode of artistic creation. At the same time, we are shaping the future artistic collaboration between the institutions in Serbia, Montenegro and Albania.

POKRETNA KOLONIJA BABE, SRBIJA 22. AVGUST - 5. SEPTEMBER 2013.

Tihe komšije – regionalna *land art* kolonija

Kustos: Valentina Koča (Zeta centar iz Tirane)

Posvećena temi obeskućenih ljudi, najvećih žrtava tranzicije, umetnička grupa je pokušala neposredno da sagleda i njihov i svoj položaj, bilo metaforički, simbolički ili materijalno. Devet umetnika iz Slovenije, Hrvatske, Abanije i Srbije bavilo se mogućnostima multimedije.

KOLONIA E LËVIZSHME, BABE, SERBI, 22 GUSHT - 5 SHTATOR, 2013

Fqinjët e Heshtur – Kolonia rajonale e land artit

Kurator: Valentina Koča (Zeta Center, Tirana, Albania)

Ka të bëjë me temën e njerëzve të pastrehë, viktimat më të mëdha të tranzicionit. Artistët shqyr-tuan pozitën e atyre individëve, po ashtu dhe të vvetvetes, metaforikisht, simbolikisht apo material-isht. Nëntë artistë nga Sllovenia, Kroacia, Shqipëria dhe Serbia hulumtuan mundësitë e shumta të medias.

9

MOVABLE COLONY BABE, SERBIA AUGUST 22 - SEPTEMBER 5, 2013

Silent Neighbors – regional land art colony

Curator: Valentina Koča (Zeta Center, Tirana, Albania)

Dealing with the topic of homeless people, the Transition's biggest victims, the artists examined the position of those individuals, as well as their own – metaphorically, symbolically or materially. Nine artists from Slovenia, Croatia, Albania and Serbia explored the possibilities of multimedia.

RENE RUSJAN

LJUBLJANA, SLOVENIJA / LUBJANË, SLOVENI / LJUBLJANA, SLOVENIA

ROĐENA 1962. U LJUBLJANI. Diplomirala je skulpturu na Akademiji likovnih umetnosti Univerziteta u Ljubljani. Kao multimedijalna savremena umetnica stvara i na polju angažovane video umetnosti. Do 2009. godine bila je samostalna umetnica, a od tada radi kao vanredna profesorka na Univerzitetu u Novoj Gorici.

Rene Rusjan je prestala da vaja početkom devedesetih, s izbijanjem rata u Jugoslaviji. Od tada radi s izbeglicama i raseljenicima, zbog čega je ozbiljno preispitala svoje umetničko delovanje.

Njena dvogodišnja zamisao video intervjuja sadrži i video rad o međuljudskim odnosima u novosnovanoj rezidenciji u Babama.

Lindur në vitin 1962, në Lubjanë. Diplomuar, BA, në skulpturë në Akademinë e Arteve të Bukura, Universiteti i Lubjanës. Një artiste bashkëkohore multimediale, e cila punon video- art. Rusjan, artiste e pavarur deri në vitin 2009 dhe Profesore e Asociuar në Universitetin e Nova Goricës. Rusjan hoqi dorë së bëri skulpturë

që nga fillimi i viteve nëntëdhjetë, me shpërthimin e luftës në Jugosllavi. Ajo ka punuar me refugiatët dhe personat e zhvendosur dhe që atëherë e rishqyrtoi plotësisht rolin e saj si një artiste. Koncepti i saj dyvjeçar i videove intervistave përfshin një vepër video dedikuar marrëdhënieve ndërpersonale të krijuara gjatë qëndrimit në Babe.

BORN in 1962 in Ljubljana. Holds a BA in sculpture from the Academy of Fine Arts, University of Ljubljana. A contemporary multi-media artist, she is also an activist video artist. An independent artist until 2009, Rusjan has since been an associate professor at the University of Nova Gorica.

Rusjan gave up sculpting in the early nineties,

with the outbreak of the war in Yugoslavia. She has worked with refugees and displaced persons ever since, fully reexamining her role as an artist.

Her two-year concept of video interviews includes a video work dedicated to the interpersonal relations established during the residence in Babe.

EROS DIBRA

TIRANA, ALBANIJA / TIRANA, ALBANIA / TIRANA, ALBANIA

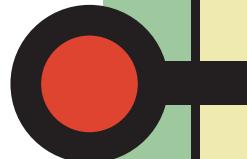
ROĐEN 1991. U SKADRU. Trenutno je na master studijama na Fakultetu za multimedije (video i zvuk) Univerziteta umetnosti u Tirani. Koristi se i slikarstvom i multimedijom, za koje tvrdi da su potpuno različiti. Teme njegovih duboko emotivnih i suptilnih radova su svetlost i ljubav. Kuću i beskućnike ne sagledava fizički, već kao unutrašnje osećanje, izvan vremena i prostora. Na međunarodnu scenu izašao je s instalacijom od opalog lišća za koje izjavljuje da ga podseća na bekućnke i videom *The Home*, čiji je glavni lik keruša Čoka usvojena iz zaječarskog azila.

Lindur në vitin 1991, në Shkodër. Dibra është aktualisht student i masterit në Degën e Multimedias (video dhe tingull), Universiteti i Arteve, Tiranë. Ai pikturon dhe punon në multimedia, dhe pretendon se ato janë degë krejtësisht të ndryshme. Temat e veprave të tij janë thallisht emocionale dhe delikate që flasin për dashurinë dhe dritën. Ai nuk shqyrton shtëpinë dhe të pastrehët si një fenomen fizik, por më shumë si një ndjesi të brendshme, jashtë kohe dhe hapësire. Ai u shfaq së pari në skenën ndërkombëtare me instalimin bërë me gjethet e rena të pemëve të cilat ai thotë se ngjajnë me të pastrehët, dhe video 'Shtëpia', që na shfaq dhe Çokan, një bushtër e marrë nga një lukuni qensh në qytetin e Zajeçarit.

Born in 1991 in Shkodra. Dibra is currently a master student at the School of Multimedia (video and sound), University of Arts in Tirana. He paints and works in multimedia, and claims they are totally different. The topics of his deeply emotional and subtle works are light and love. He does not examine the home and the homeless as a physical phenomenon, but rather as an inner feeling, beyond time and space. He first appeared on the international scene with the installation made of dead leaves which he says resemble the homeless, and the video *The Home*, featuring Čoka, a bitch adopted from a kennel in the city of Zaječar.

Tihe komšije ; instalacija
Fqinjët e heshtur ; instalimi
Silent neighbors ; installation

The HOME ; Video 4 min 54 sec <https://vimeo.com/74570472>

VLADIMIR FRELIH

OSIJEK, HRVATSKA / OSIJEK, KROACI / OSIJEK, CROATIA

16

ROĐEN 1963. U OSIJEKU. Docent je na Akademiji likovnih umetnosti u Osijeku gde predaje video, film i fotografiju. Od 2010. je gostujući profesor na Akademiji umetnosti u Novom Sadu gde predaje vizuelnu kulturu i metode umetničkog istraživanja.

Njegova digitalna umetnost podrazumeva proučavanje u fizičke odnose posmatračevog tela i njegovog neposrednog okruženja.

Vladimir Frelih je s grupom mladih umetnika osnovao nevladinu organizaciju *Popup Gallery* radi pretvaranja napuštenih prostora u centru grada u galerije za jednu noć.

AB- ; Video 10 min 13 sec ; Denić, Frelih, Šoć

Lindur në 1963, në Osijek. Frelih është asistent profesor në Akademinë e Arteve të Bukura në Osijek, ku ai mëson video, film dhe fotografi, si edhe një profesor i jashtëm në Akademinë e Arteve në Novi Sad, që nga viti 2010, ku ai mëson kulturën vizuale dhe hulumtimin artistik. Arti i tij dixhital përfshin kuptimin mbi marrëdhënien fizike të trupit me mjedisin rreth e tij. Frelih së bashku me një grup artistësh të rinj kanë themeluar një organizatë joqeveritare 'Popup Galeri', dedikuar shndërrimit të vendeve dhe qendrave të braktisura të qytetit për një natë të vetme në galeri arti.

Born in 1963 in Osijek. Frelih is assistant professor at the Academy of Fine Arts in Osijek, where he teaches video, film and photography, and a visiting professor at the Academy of Arts in Novi Sad, since 2010, where he teaches visual culture and artistic research.

His digital art involves fathoming the physical relationship of the beholder's body and his or her immediate environment.

With a group of young artists Frelih founded a non-governmental organization Popup Gallery dedicated to turning abandoned downtown places into one-night only art galleries.

Babe 2013;
fotografija
60x90 cm

VUKAŠIN ŠOĆ

NOVI SAD, SRBIJA / NOVI SAD, SERBI / NOVI SAD, SERBIA

ROĐEN 1988. U NOVOM SADU. Trenutno je na master studijama na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Predmete posmatra kao telo u odsustvu ostavljavajući publiku u nedoumici je li osoba upravo otišla ili će se svakog časa pojaviti. Vukašinova kamera neutralno snima Vukašina dok odabire ležaljku, šator i

posećeno granje kao elemente svoje igre asocijacija.

„Tragovi koje ostavljamo u prostoru jedini su dokaz našeg boravka u njemu, takođe i našeg postojanja. Poput beskućnika, prilagođavamo prostor svojim potrebama i prilikama. Tako se vezujemo za lokaciju i polako stvaramo obitavalište.”

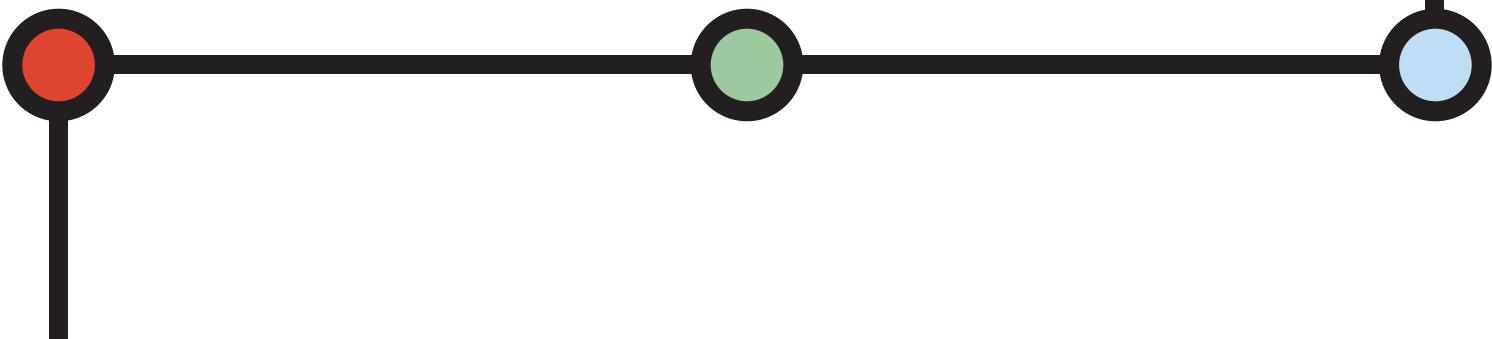
19

LINDUR NË 1988, NË NOVI SAD. SOÇ
është aktualisht student i Masterit në
Akademinë e Arteve në Novi Sad. Ai i vëren
objektet si trupa në mungesë, duke e lënë
audiencën me dyshimin nëse dikush sapo
është larguar apo është gati për të ardhur
në çdo sekondë. Kamera e tij neutrale
regjistron vetë zgjedhjen - një karrige plazhi,
një tendë apo degë të prera pemësh si
elemente të lojës së tij të shoqërizimit.

“Gjurmët që lëmë pas në hapësirë janë
dëshmi të ekzistencës dhe vendbanimit tonë
në të. Ashtu si të pastrehët, ne e përshtatim
hapësirën për nevojat dhe rrethanat tonë.
Në këtë mënyrë, ne lidhem me një vend
të veçantë dhe gradualisht kemi krijuar një
habitat”.

BORN IN 1988. IN NOVI SAD. Šoć is
currently a master student at the Art
Academy in Novi Sad. He observes the ob-
jects as body in absentia, leaving the audi-
ence wonder whether a person just left or
is about to come in any second. His neutral
camera records himself choosing a beach
chair, a tent and cut-down tree branches as
elements of his association game.

“The traces we leave behind in the space
are the only evidence of our being in it,
and of our existence. Like the homeless,
we adjust the space to our needs and cir-
cumstances. This way we get attached to
a particular location and slowly create a
habitat.”

21

VIDE OGRAPHY # 1 ; Video loop

BOŠTJAN POTOKAR

LJUBLJANA, SLOVENIJA / LJUBJANË, SLLOVENI / LJUBLJANA, SLOVENIA

ROĐEN 1959. U LJUBLJANI. Osim što se bavi vizuelnom umetnošću, Boštjan je 2008. godine objavio i prvi roman. Do 2009. godine bio je samostalni umetnik, kada postaje vanredni profesor na Univerzitetu u Novoj Gorici.

Umetnički par Rene Rusjan i Boštjan Potokar stvara u brojnim rezidencijama jer su one posebno područje njegovog interesovanja. Pre dvadeset godina par je osnovao Školu primenjenih umetnosti Famul Stuart u Ljubljani. Škola se 2009. priključila Univerzitetu u Novoj Gorici, gde je Potokar dekan.

Početak projekta Center – decessis punctum aspectorum (presek stavova) koincidira s obnovom šovinizma u Evropi. Boštjan izlaže metalnu ploču sa imenom sela Babe ispisanim kao da je centar sveta. Gradovi su na istim paralelama ili meridijanima kao i centar (Babe $20^{\circ} 32'$ / $44^{\circ} 32'$). Središte natpisa mesto je na kome stojimo.

„Jer svako ima pravo na svoje mesto...“, kaže Boštjan.

TIHE KOMŠIJE

Babe, Srbija 2013.
Presek stavova, Babe,
Srbija
 $20^{\circ}32' / 44^{\circ}32'$
Center - decessis punctum aspectorum
Boštjan Potokar, mixed media, metalna ploča
60 x 60 cm

NORD POLE

Wilhelmöya, Svalbard, Kongeriket Norge

Lyckoträsk, Konungariket Sverige

Brändö, Landskapet Åland, Suomen Tasavalta

Kaliningrad, Kaliningrajska oblast, Rossijskaja Federacija

Kuranów, Rzeczpospolita Polska

Fegyvernek, Magyarország

N

Babe, Srbija
Бабе, Србија

E

S

W

Çarshovë, Republika e Shqipërisë

Al-Abyār, Libija

Kaoré Oulad Tao, Jumhūriyyat Tshād

Bokafa, République Démocratique du Congo

Chicapa, República de Angola

Buffeljagsrivier, Republiek van Suid-Afrika

SOUTH POLE

Susubona, Solomon Islands

Niupu, Hokkai-dō, Nippon

Dalnegorsk, Promorsky Krai, Rossijskaja Federacija

Dehui, Changchun, Jilin, Zhōnghuá Rénmín Gōnghéguō

Shinejinst, Mongol uls

Bautino, Qazaqstan Respublikasi

Svetlyy, Krasnodarskij kray, Rossijskaja Federacija

Bueşti, România

Philomath, Oregon, USA

Shell, Wyoming, USA

New Prague, Minnesota, USA

Langman, Ontario, Canada

Bayside, Nova Scotia, Canada

Cancon, République française

Noivegija, Repubblica Italiana

Lindur në vitin 1959, në Lubjanë. Përveç të qenit një artist vizual, Potokar është edhe shkrimtar, ka botuar romanin e tij të parë në vitin 2008. Artist i pavarur deri në vitin 2009 dhe Profesor i Asociuar në Universitetin e Nova Goricës.

Cifti i artistëve, Rusjan dhe Potokar, kanë punuar në rezidencia të shumta, e cila është zona e tyre e veçantë e interesit. Njëzet vjet më parë, çifti themeloi Shkollën e Arteve të Aplikuara "Stuart Famul", në Lubjanë. Në vitin 2009, shkolla u bë pjesë e Universitetit të Nova Gorica, ku Potokar është dekan.

Nisja e projektit 'Qendra'- decessis punctum aspectorum (vështrim seksional) përkon me rishfaqjen e shovinjzmit në Europë. Boshtjan tregon një pjatë metalike me emrin e fshattit Babe', e shkruar në të si të ishte qendra e botës. Qytetet zënë të njëjtat paralele dhe meridianë si edhe 'qendra' në vettete (Babe 20° 32' / 44° 32'). Qendra e mbishkrimit është vendi ku ne ndodhemi.

"Për shkak se çdonjëri ka të drejtë në vendin e vetë...", thotë Boshtjan.

FQINJËT E HESHTUR

Babe, Serbi 2013

Kryqëzimin e pikëpamjeve, Babe, Serbi

20° 32' / 44° 32'

Qendra - decessis punctum aspectorum

Boštjan Potokar, media të përziera, tabela metalike 60 x 60 cm

Born in 1959 in Ljubljana. In addition to being a visual artist, Potokar published his first novel in 2008. An independent artist until 2009, he became an associate professor at the University of Nova Gorica.

Artistic couple Rusjan and Potokar have worked in numerous residences, which are their special area of interest. Twenty years ago, the couple founded The Famul Stuart School of Applied Arts in Ljubljana. In 2009 the School became part of the University of Nova Gorica, where Potokar is the dean.

The launch of the project *Center—decessis punctum aspectorum* (sectional views) coincides with the reemergence of chauvinism in Europe. Boštjan displays a metal plate with the name of the village of Babe written on it as if it were the center of the world. The cities occupy the same parallels and meridians as the center itself (Babe 20° 32' / 44° 32'). The center of the inscription is the place where we are standing.

"Because everyone is entitled to their place...", Boštjan says.

SILENT NEIGHBORS

Babe, Serbia 2013

The intersection of views, Babe, Srbija

20°32' / 44°32'

Center - decessis punctum aspectorum

Boštjan Potokar, mixed media, metal table
60 x 60 cm

JOVAN BABIĆ FOSKE

BEOGRAD, SRBIJA / BEOGRADI, SERBI / BELGRADE, SERBIA

ROĐEN 1966. U BEOGRADU. Diplomirao je 1995. na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu. Jovan Babić u Vukićevici blizu Obrenovca za svoje skulpture uzgaja biljke – tikve, slamu i sirak. Za sebe tvrdi da se uči da postane seljak. U objedinjavanju urbane i ruralne ekonomije, to je možda i jedina održiva pozicija.

Rad Jovana Babića Fosketa je interaktivni vizuelno-auditivni trag u prirodi. On prolaznika navodi „da pokuša da zalije ogoljeno drvo probušenom kutlačom od tikve i da ga, dok se kreće stazom ka drvetu, prate tragovi njegovog vlastitog kretanja te osećanje uzaludnosti. „Hvatači vetra“ od tikve i trske proizvode zvuk koji kao da „oživljava drvo određujući mu ulogu umetnosti same“.

indur në vitin 1966, në Beograd. Babić u diplomua në vitin 1995 në Fakultetin e Arteve të Bukura. Në fshatin Vukiçevići, pranë qytetit të Obrenovac, ai rrit bimë për skulpturat e tij - kunguj, kashtë dhe kallama. Ai thotë se është duke mësuar të bëhet fermer. Përzierja e ekonomisë urbane me atë rurale mund të jetë e vtmja pozitë e qëndrueshme.

Veprat e Babić, përfaqësojnë një shenjë interaktive 'vizual - auditor' në natyrë. Ai udhëheq kalimtarin drejt "përpjekjes për të vaditur pemën e zhveshur me një pagur të bërë me kungull, me vrima në mes, duke ecur në rrugën drejt pemës, që shoqërohet nga gjurmët e lëvizjeve të tij ose të saj dhe me ndjesinë e kotësisë së këtij veprimi". "Kapësit e Erës" të bërë me kunguj dhe kallam që prodhojnë tinguj, "dukët sikur sjellin pemën e vdekur përsëri në jetë, duke i dhënë asaj rolin e artit në vetvete".

BORN in 1966 in Belgrade. Babić graduated in 1995 from the Faculty of Fine Arts. In the village of Vukićevići near the city of Obrenovac he grows plants for his sculptures – gourd, hay and sorghum. He says he is learning to become a farmer. In the blending of urban and rural economy, this may be the only sustainable position.

Babić's works represent an interactive visual-auditory mark in the nature. He leads the passer-by "to try and water a bare tree using a ladle made of gourd with a whole in the middle, and while walking the path towards the tree, be accompanied by the traces of his or her own movement and a sense of futility. "The Wind Catchers" made of gourd and cane make sounds which "seem to bring dead tree back to life giving it the role of art itself."

TRAGOVI, instalacija / GJURMËT, instalacija / TRACES, installation

KOSTA KOÇI

TIRANA, ALBANIJA / TIRANA, ALBANIA / TIRANA, ALBANIA

ROĐEN 1963. U TIRANI. Godine 1990. Riseljava se u Grčku, zemlju rođenja svojih roditelja, zbog čega mu Grčka postaje druga otadžbina. Kao slobodni umetnik u Grčkoj i Albaniji radi već deset godina. Učestvovao je na više samostalnih i grupnih izložbi u Grčkoj, Nemačkoj, Italiji i Albaniji.

Zavisnost od slikanja i umetničkog rada momentalno ga je učinila dobrom duhom rezidencije. Za svoj art brut Kosta se služio predmetima koje je pronalazio oko sebe, što je suprotno uobičajenom slikanju tradicionalnih pejzaža uljem na platnu. Procesijsko prenošenje rada Koste Koče *Sto i tri stolice za beskućnike* na seoski izvor zajednička je akcija čitave umetničke grupe.

LINDUR NË VITIN 1963, NË TIRANË. Në vitin 1990 emigroi në Greqi, vend i lidhur me origjinën e prindërve të tij, e cili u bë një vendbanim i dytë. Artist i pavarur grek dhe shqiptar për gati dhjetë vitet e fundit, ku ka bërë disa eksposita solo dhe në grup në Greqi, Gjermani, Francë, Itali dhe Shqipëri.

gostujući umetnik
mysafir artistit
guest artist

Mbështetja e tij e fortë ndaj pikturës dhe prodhimi i veprave të artit e futën atë menjëherë në fryshtë e mirë të rezidencës. Ai përdori për veprat e tij objekte të gjetura përreth tij - jo si peizazhet, piktura tradicionale me vajë mbi kanavacë. Lëvizja e punës së Koçit "Tre karriget dhe tavolina për të pastrehët" si një parade mode - përfshatin si ujë pranvere, ishte një përpjekje e përbashkët nga i gjithë grupi i artit.

BORN IN 1963 IN TIRANA. In 1990 he moved to Greece, his parents' country of birth, which becomes his second homeland. A free-lance artist in Greece and Albania for the past ten years, he's had several solo and group exhibitions in Greece, Germany, Italy and Albania.

His strong reliance on painting and producing art promoted him into the good spirit of the residency right away. For his artwork he used the objects he found around him – nothing like the traditional oil on canvas landscape painting. Moving Koçi's work *Table And Three Chairs For the Homeless* in a procession-like fashion to the village water spring was a joint effort by the entire art group.

SUPER MARIO (247 x 112 x 60 cm)
bojeno drvo / druri pikturuar / painted wood

STO I TRI STOLICE ZA BESKUĆNIKE
instalacija kod izvora

TABLE AND THREE CHAIRS FOR HOMELESS
installation by the well

TAVOLINA DHE TRE KARRIKET PËR TË PASTREHËT
instalimi nga burimit

30

MARKO MAMUZIĆ

FRANCUSKA, SRBIJA / FRANCË, SERBI / FRANCE, SERBIA

ROĐEN 1966. U LIONU. Završio je studije filma u Parizu (Sorbonne-Deug Arts Plastiques), Sarajevu (Akademija scenskih umjetnosti) i Beogradu (Fakultet dramskih umetnosti). Reditelj je dokumentarnih filmova Granica nagrađenog Zlatnom plaketom na 42. festivalu jugoslovenskog dokumentarnog i kratkometražnog filma; Blood and Honour, Vrela krv (Human Rights Award, SFF); Izgubljeni film za koji je dobio Zlatnu medalju za najbolji scenario na 49. festivalu jugoslovenskog dokumentarnog i kratkometražnog filma); Memento 26; Paulin Dvor; Život Roma. Autor je i nekoliko kratkih filmova za televiziju Al džazira i projekata Producjske grupe „Mreža“.

Lindur në vitin 1966, në Lion, Francë. Studimet i ka kryer për film dhe teatër, në Sorbonë, Paris (Dega Arte olastike), Sarajevë (Akademie e Artit) - Beograd (Fakulteti i Dramës). Drejtor i dokumentarëve për "Kufiri", ku është vlerësuar me "Pllakën e Artë" në Festivalin e 42 të Filmit të Shkurtër dhe atij Dokumentar; "Gjak dhe Nder", "Gjak i ngrohtë" (Human Rights Award, SFF); "Filmi i Humbur", ku morri "Medaljen e Artë" për skenarin më të mirë në Festivalin e 49 të Filmit të Shkurtër e Dokumentar Jugoslov); Memento 26; Paulin Dvor, Jeta e Romëve. Ai është gjithashtu autor i disa dokumentarëve për "Al Jazeera" dhe shtëpinë e prodhimit "Mreža".

Born in 1966 in Lyon. He completed his film studies in Paris (Sorbonne - DEUG Arts Plastiques), Sarajevo (Academy of Performing Arts) and Belgrade (School of Drama). He directed the documentaries The Border, awarded the Gold Plaque at the 42nd Festival of Yugoslav Documentary and Short Film Festival; Blood and Honor, Hot Blood (Human Rights Award, SFF); A Lost Movie, for which he received the Gold Medal for best screenplay at the 49th festival of Yugoslav Documentary and Short Film); Memento 26; Paulin Dvor; The Life of the Roma. He is the author of several short movies for Al Jazeera and TV Mreža Productions.

GORAN ORGE NIKOLIĆ

BEOGRAD, SRBIJA / BEOGRAD, SERBI / BELGRADE, SERBIA

ROĐEN 1963. U POŽAREVCU. Kao muzičar i kompozitor, bavi se raznorodnim muzičkim formama i pravcima: od eksperimentalnih i primenjenih do elektroakustičnih i akustičnih instalacija i performansa. Aktivno učestvuje na beogradskoj muzičkoj sceni kao osnivač grupe Neočekivana sila koja se iznenada pojavljuje i rešava stvar. Jedini je među umetnicima boravio u svim kolonijama i rezidencijama.

Marko Mamuzić i Goran – Orge Nikolić su od jula do oktobra 2013. snimali dokumentarni film o iskustvima u likovnim kolonijama i rezidencijama u Srbiji, Crnoj Gori i Albaniji u nastojanju da se rad u njima osavremeni.

Lindur në vitin 1963, në Pozhareviç. Muzikant dhe kompozitor, ai hulumton shumë gjini të ndryshme muzikore: Puna e tij është një bashkim eksperimental, instalime elektro-akustike dhe performancë. Ai ka pasur një rol aktiv në formimin e skenës muzikore të Beogradit si themelues i grupit të quajtur: "The Unexpected Force Which Suddenly Appears and Sorts Things Out". Ai është i vetmi artist, i cili mori pjesë në të gjitha kolonitë dhe rezidencat në vitin 2013.

Së bashku me Marko Mamuzić, ai bëri dokumentarin rreth kolonive të arrit dhe rezidencave në Serbi, Mal të Zi dhe Shqipëri nga korriku në tetor 2013, me synimin pér të kontribuar në modernizimin e tyre.

BORN in 1963 in Požarevac. Musician and composer, he explored many different musical genres: from experimental and applied, to electro-acoustic, acoustic installations and performances. He has had an active role in shaping the Belgrade music scene as the founder of the band called *The Unexpected Force Which Suddenly Appears and Sorts Things Out*. He is the only artist who attended all the 2013 colonies and residencies.

With Marko Mamuzić, he made a documentary about the art colonies and residencies in Serbia, Montenegro and Albania between July and October 2013, with the aim of contributing to their modernization.

IVAN TOPALOVIĆ

BEOGRAD, SRBIJA / BEOGRADI, SERBI / BELGRADE, SERBIA

ROĐEN 1986. U BEOGRADU. Studirao je fotografiju na Akademiji umetnosti u Beogradu u klasi profesora Milana Aleksića, ali fotografija nije njegovo jedino umetničko interesovanje. Od 2010. do 2013. godine učestvuje na brojnim grupnim izložbama u Srbiji. Godine 2011. izlaže na *Belgrade Design Weeku*, a 2013. u *Noći muzeja*. Neki njegovi radovi objavljeni su u magazinu FAAR. Živi i radi u Beogradu.

Fotografsko delonaslovljeno kao *Tih posetilac* započeto je kao nusproizvod umetničke kolonije u Babama. Fotografije otkrivaju rade druge umetnika kao svoje okruženje. Naziv *Tih posetilac* potiče od uloge fotografa, pasivnog posmatrača, stvaraoca koji upijaja svoju sredinu. Ona nije povezana s idejom umetnika, nego predstavlja umetnikovo tumačenje.

fotograf

Lindur në vitin 1986, në Beograd. Ai është diplomuar për fotografi, në Akademinë e Arteve në Beograd, por ai është i interesuar në shumë forma artistike shprehjeje. Në vitet 2010 - 2013, ai merr pjesë në shumë ekspozita në grup në Serbi. Në vitin 2011 ai ekspozon në Javën e Dizajnit në Beograd dhe gjatë Natës së Muzeumeve, në 2013. Disa nga veprat e tij janë botuar në Magazine FAAR.

Puna e tij fotografike me titull "Një vizitor i Qetë", është produkt i kolonisë artistike në Babe. Fotografitë tregojnë veprat e artistëve të tjera - si mjedisin e tyre. Titulli "Vizitori i Hesh-tur", vjen nga roli i fotografit, një vëzhgues pasiv, një krijues, i cili thith brenda vetes mjedisin e tij. Kjo nuk është e lidhur me idenë e artistit, por më tepër paraqet interpretimin e tij.

fotografin

BORN in 1986 in Belgrade. He majored in photography at the Academy of Arts in Belgrade, but is interested in many other artistic forms. Between 2010 and 2013, he participated in many group exhibitions in Serbia. In 2011 he exhibited at the Belgrade Design Week, and during the *Night of Museums* in 2013. Some of his works are published in the FAAR Magazine.

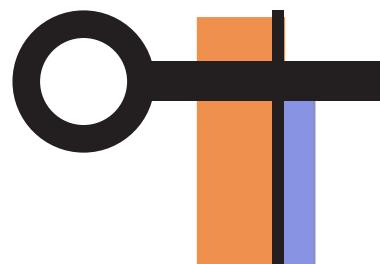
His photographic work entitled *A Quiet Visitor* is a by-product of the artistic colony in Babe. Photos show the works of other artists – as their environment. The title *A Quiet Visitor* comes from the role of the photographer, a passive observer, a creator who is absorbing his environment in. It is not associated with the idea of the artist, but rather represents the artist's interpretation.

photographer

TIHI POSETILAC, fotografije
SILENT VISITOR, photos
VISITORI I HESHTUR, fotografitë

VALENTINA KOÇA

TIRANA, ALBANIJA / TIRANA, ALBANIA / TIRANA, ALBANIA

ROĐENA 1967. U TIRANI. Diplomirala je na Odseku za slikarstvo i scenografiju na Akademiji umetnosti u Tirani. Od 1991. do 1995. radi kao ilustratorka. Godine 1996. otvara studio kao samostalna umetnica, a 2007. osniva Zeta centar i galeriju u Tirani

„Zbog svoje veličine, zato što se nalazi u inostranstvu i okuplja umetnike iz skoro celog regiona, rezidencija u Babama za mene predstavlja prvo značajno iskustvo. Izdvojenost albanskog komunističkog sistema, a i kasniji jugoslovenski rat onemogućivali su me da sarađujem s umetnicima iz susednih zemalja. Rezidencija u Babama mi se čini značajnom i zbog toga što je dvanaest učesnika imalo priliku da razmenjuje iskustva, kulturne uticaje, ideje i da stvori vredne radove u različitim medijima. Sprijateljili smo se i uspostavili saradnju, što će uticati na naše planove. Umetnost je tesno povezana s komunikacijom. U rezidencijama je ta ideja ostvarljiva, oslobađa pozitivnu energiju, od čega koristi imaju i umetnik i lokalna zajednica.“

38
ПУК

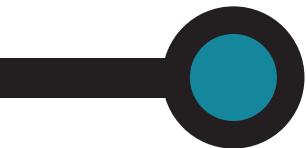

Lindur në vitin 1967, në Tiranë. Ajo u diplomua në Departamentin e Pikturës, dega skenografi, në Akademinë e Arteve në Tiranë. Nga viti 1991 deri në 1995 ka punuar si pikture ilustratore për Shtëpinë Botuese të Librit Shkollor; në vitin 1996 hap studion e saj private të artit. Themelon Qendrën dhe Galerinë Zeta, në Tiranë, në vitin 2007.

“Rezidencia në Babe ishte një eksperiencë e parë përmirësuar, për sa i përket përmasës së saj, e realizuar jashtë Tiranës dhe me artistë nga pothuaj i gjithë rajoni. Në përgjithësi, për shkak të ndarjes si pasojë e sistemit komunist dhe më pas të problematikave që kaloi Ballkani, njojja me këto vende ka qenë e pakët. Kështu që, ky grupim rezultoi i rëndësishëm përfundimisht se u prezantuan 12 artistë nga vende fqinjë, u shkëmbiyen ide e kultura të ndryshme- njëkohësisht të përafërtë- u ballafaquan dhe u krijuan veprat e reja me cilësi të lartë nga artistët. Gjithashtu, në këtë rezidencë u krijuan marrëdhënie shoqërore, frymë e miqësie dhe bashkëpunimi, thurje të planeve përfundimtare etj.. Arti dhe komunikimi janë të lidhura ngushtë së bashku. Rezidencat e bëjnë këtë ide të mundshme, krijojnë energji pozitive, e cila sjell përfitime si përfundimisht ashtu dhe përfundimisht komunitetin”.

Born in 1967 in Tirana. She graduated from the Department of Painting and Scenography at the Academy of Arts in Tirana. Between 1991 and 1995 she worked as an illustrator, and in 1996 she opened her own art studio. She founded the Zeta center and gallery in Tirana in 2007.

“Because of its size, because it is located abroad and brings together artists from nearly the entire region, for me the residency in Babe is the first significant experience in a long time. The isolation of the Albanian communist regime, and then the war in Yugoslavia prevented me from working with artists from neighboring countries. The Babe residency is significant also because the 12 participants were given the opportunity to share experiences, cultural influences and ideas and to create valuable works in various media. We became friends and established cooperation, which will shape our future plans. Art and communication are linked closely together. The residencies make this idea possible, they work like boosters of positive energy, which brings benefits to both the artists and the local community.”

VESNA TAŠIĆ

BEOGRAD, SRBIJA / BEOGRADI, SERBI / BELGRADE, SERBIA

ROĐENA 1967. U BEOGRADU. Diplomirala je 1992. na Odseku za orientalistiku Filološkog fakulteta u Beogradu. Bila je novinarka i urednica u brojnim novinskim redakcijama u Beogradu, a od 2006. godine je direktorka Zemunskog malog umetničkog centra, ZMUC.

Lindur në vitin 1967, në Beograd. Ajo mban diplomën BA në gjuhën arabe nga Departamenti Oriental i Filologjisë, Universiteti i Beogradit. Tasić ka punuar si gazetare dhe redaktore për një numër të madh të mediave serbe. Që nga viti 2006, ajo është drejtore e Qendrës së Vogël të Zemunit (ZMUC).

Born in 1967 in Belgrade. She holds a BA in Arabic language from the Department of Oriental Philology, University of Belgrade. Tašić was a reporter and editor for a number of Serbian media. Since 2006, she is the director of the Zemun Small Art Center (ZMUC).

GORAN DENIĆ

41
ПУК

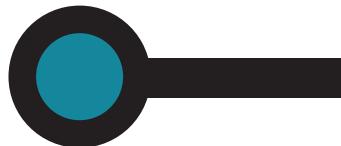
BEOGRAD, SRBIJA / BEOGRADI, SERBI / BELGRADE, SERBIA

ROĐEN 1966. U BEOGRADU. Diplomirao je vajarstvo na Univerzitetu u Kejptaunu u Južnoafričkoj Republici 1994. Izlagao je na mnogim samostalnim i grupnim izložbama. Godine 2006. s Vesnom Tašić osniva ZMUC, čiji je umetnički direktor.

BORN in 1966 in Belgrade. He holds a BA in sculpture from the University of Cape Town, South Africa. Denić has had a number of solo and group exhibitions. Since 2006, he runs the ZMUC, which he cofounded with Vesna Tašić, in the capacity of art director.

Lindur në vitin 1966, në Beograd. Ai mban diplomën BA në skulpturë, në Universitetin e Cape Town, Afrika e Jugut. Denić ka patur një numër ekspozitash personale dhe në grup. Që nga viti 2006, ai menaxhon Qendrën ZMUC, të cilën ai e themeloi së bashku me Vesna Tasić, në cilësinë e drejtorit artistik.

POKRETNA KOLONIJA REŽEVIĆI, CRNA GORA, 6. - 22. OKTOBAR 2013. PROJEKAT MOBILNIH UMETNIČKIH REZIDENCIJA

Profesor Arhitektonskog
fakulteta u Beogradu:
Milorad Mladenović

Arhitekta saradnik:
Nenad Jevtić

Studenti:
Radeč Milica
Miloš Stojković
Bojana Bjelić
Aleksandra Ognjanov
Anastasija Simović
Kristina Azarić
Petar Petričević
Miloš Ušljebroka
Lidija Ivković
Mihajlo Petković
Stevan Lazić

Plac s kućom porodice Bosnić u Reževićima nad Petrovcem bio je ogledna lokacija izbornog kursa Projekat mobilnih umetničkih rezidencija na Osnovnim studijama Arhitektonskog fakulteta u Beogradu.

Prema nastavnom planu, jedanaestoro studenata izučavalo je modalitete arhitektonskog projektovanja u specifičnom rezidencijalnom umetničkom prostoru. Takođe i projektovanje koje je podrazumevalo buduće korišćenje prostora, što je omogućilo njegovu nadogradnju.

Kuća u Reževićima izabrana je kao jedna od rezidencija u Srbiji, Crnoj Gori i Albaniji pod upravom Zemunskog malog umetničkog centra, partnerske ustanove Arhitektonskog fakulteta na pomenutom kursu.

Program nije zahtevao usredsređivanje na oglednu radionicu u Reževićima, već na specifičan

projektantski rezultat koji bi mogao biti korišćen na više lokacija tokom godine. Otuda je posebna pažnja posvećena zamislima mobilnih umetničkih rezidencija, prilagodljivim različitim geografskim i morfološkim uslovima. Moduli su razmatrani kao isključivo stambeni i eventualno radni, dok je niz pomenutih objekata koji se koriste u svrhu kolonija tretiran kao centar okupljanja modula sa servisnim stambenim i radnim funkcijama, kao i funkcijama okupljanja i zajedničkog rada.

Upoznavanje studenata s radom i boravkom u umetničkim rezidencijama predstavljalo je izuzetno iskustvo iz multidisciplinarnog projekta, koji je omogućio različite uvide i iskustva od interesa za izučavanje i umetnički rad i arhitektonsko projektovanje. Na nizu predavanja obrazložena je interdisciplinarnosti u umetnosti i arhitekturi te razrađeni uslovi rezidencijalnog boravka.

Svoja internacionalna iskustva boravka u umetničkim rezidencijama studentima je prenela saradnica na kursu, beogradska umetница Ivana Ivković.

Predstavljeno je i više interesantnih primera mobilne arhitekture čiji smisao obuhvata zadate teme na kursu.

Uz to su studenti imali priliku da izuče šira urbana područja Paštrovića u Crnoj Gori i arhitekturu paštrovske kuće i da posete prostor predviđen za umetničku rezidenciju u Albaniji u blizini Skadra.

Nastavu je podstaklo predstavljanje radova u kulturnom centru Crvena komuna u Petrovcu, što je studentima omogućilo da rešavaju i probleme javne prezentacije i obrane rada.

Kurs je organizovan tako da izložba u Petrovcu bude procesualna. Naime, u nekoliko navrata postavka je menjana u zavisnosti od izvedenih rezultata u Reževićima. Time je zaokružen metodološki koncept radionice, uz mogućnost stalnog preispitivanja rada i javne komunikacije koja ga se tiče.

Proizvod kursa dobio je značajnu medijsku pažnju u Crnoj Gori.

Nastavak rada prepostavljaće doradu i artikulaciju radova do nivoa manjih idejnih rešenja u skladu sa sumiranim i izlaganim konceptima pa prepostavljamo da će se dalji studijski rad kretati ka novim javnim prezentacijama projektantskih rezultata.

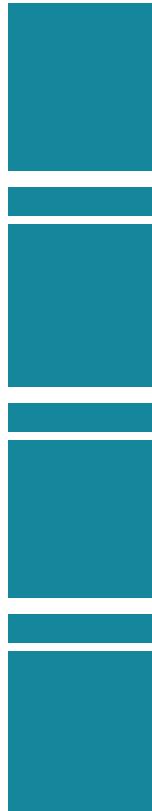
Milorad Mladenović, Beograd 2013

KOLONIA E LËVIZSHME NË REZHEVIÇI, MALI I ZI, 06-22 TETOR, 2013 PROJEKTI “REZIDENCAT E LËVIZSHME TË ARTIT”

Profesor në Fakultetin e Arkitekturës, Beograd:
Milorad Mladenović

Associuar:
Ark. Nenad Jevtić

Studentët:
Milika Radeç
Milosh Stojković
Bojana Bjelić
Aleksandra Ognjanov
Anastasija Simović
Kristina Azarić
Petar Petričević
Milosh Ushljebrka
Lidija Ivković
Mihajlo Petković
Stefan Lazić.

Një copë tokë së bashku me shtëpinë e banimit të familjes Bosnić në fshatin Rezheviçi, në Mal të Zi u zgjodh si vendndodhje për kursin me zgjedhje për studentë e arkitekturës, titulluar ‘Mobile Art Residencies Project’. Programi përfshinte 11 studentë, të cilët studuan modalitetet e projektimit arkitekturor në një hapësirë të veçantë siç është rezidenca për artistë. Dizajni parashikonte, gjithashtu, përdorimin e hapësirës në të ardhmen.

Shtëpia në Rezheviçi u përzgjodh si një nga rezidencat në Serbi, Mal të Zi dhe Shqipëri, administruar nga ZMUC(Qendra e Vogël e Artit e Zemunit), Fakulteti i Arkitekturës - si partner në projekt.

Qëllimi i programit i tejkaloi workshop-et eksperimentale në Rezheviçi dhe ka përfshirë një dizajn të veçantë, e cila mund të përdoret në vende të ndryshme gjatë gjithë vitit. Për këtë arsy, vëmendje e veçantë i është kushtuar idesë së rezidencës së

lëvizshme të artit, e adaptueshme për kushte të ndryshme gjeografike dhe morfologjike. Modulen janë projektuar si hapësira për banim dhe për punë, ndërkokë që shumë objekte do të përdoren për të akomoduar kolonitë kur të trajtohen si vende mbledhjeje me komunitetin, për banim, për funksion pune, funksionin e festave të veçanta dhe të punës së përbashkët.

Njohja e nxënësve me punën dhe jetën në rezidencën artistike ishte një përvojë e jashtëzakonshme e cila dha një numër idesh interesante për sa i përket hulumtimit, veprave të artit dhe dizajn - arkitekturës. Një seri leksionesh ju kushtua qasjes interdisiplinare në art dhe arkitekturë dhe politika e rezidencës u zhvillua më tej. Artistja nga Beograd, Ivana Ivković, foli për përvojat e saj të të jetuarit dhe punuarit në rezidenca ndërkombëtare të artit. Disa shembuj u prezantuan lidhur me temën e arkitekturës së lëvizshme.

Përveç kësaj, nxënësit patën mundësi për të eksploruar arkitekturën tipike lokale të banimeve në zonën e gjerë bregdetare dhe për të vizituar vendndodhjen e selisë së artit, në Shkodër, Shqipëri.

Programi u pasurua më tej nga prezantimet e punimeve në Qendrën Kulturore Red të Ko-

munës, në qytetin e Petrovacit, i cili u lejoi studentëve të provonin aftësitetë e tyre të prezantimit në publik.

Ekspozitat në Petrovac ndryshuan disa herë pasi vepra të ndryshme vinin nga selia në Rezheviçi. Kjo gjë la të kuptohej që procesi krijues ishte në përputhje me konceptin metodologjik të seminarit, duke lejuar mundësinë për një rishikim të vazhdueshëm të punëve dhe mënyrën se si do të paraqiteshin për publikun.

Ekspozita ka marrë vëmendje të konsiderueshme nga mediat në Mal të Zi.

Faza tjetër e projektit do të sjellë zhvillimin dhe artikulimin e punëve për t'i shpënë ato nga niveli i skicave paraprake në ato bazë, prej koncepteve e skicave tashmë të eksposuara. Ato do të përdoren për të zgjeruar më tej zhvillimin e projektit kryesor dhe/ ose do të ekspozohen në mënyrë të pavarur në një studio apo hapësirë galerie.

Milorad Mladenović, Beograd 2013

MOBILE COLONY REŽEVIĆI

MONTENEGRO, OCT. 6-22, 2013

MOBILE ART RESIDENCIES PROJECT

Professor at the Faculty
of Architecture, Belgrade:
Milorad Mladenović

Associate:
Nenad Jevtić

Students:
Radeč Milica
Miloš Stojković
Bojana Bjelić
Aleksandra Ognjanov
Anastasija Simović
Kristina Azarić
Petar Petričević
Miloš Ušljebroka
Lidija Ivković
Mihajlo Petković
Stevan Lazić

The piece of land with the residential home of the Bosnić family in the village of Reževići in Montenegro was selected as the pilot location of the optional course for architecture undergraduates titled The Mobile Art Residencies Project.

The program included 11 students who studied the modalities of the architectural design in a specific residential art space. The design also envisaged the future usage of the space.

The house in Reževići was selected as one of the residencies in Serbia, Montenegro and Albania administered by the Zemun Small Art Center, the Faculty of Architecture's partner in the project.

The scope of the program exceeded the experimental workshop in Reževići and included a specific design which could be used at various locations throughout the year. Therefore, special attention was paid to the idea of mobile art residencies, adaptable

to different geographic and morphological conditions. The modules were designed as residential and working spaces, while the many facilities used to accommodate the colonies were treated as the gathering places of the modules with communal, residential and working functions, and the functions of congregating and working together.

Introducing students to the work and life in artistic residencies was an exceptional experience which provided a number of insights of interest for the research, artwork and architectural design. A series of lectures was dedicated to the interdisciplinary approach in art and architecture, and the residency policy was developed. Belgrade artist Ivana Ivković talked about her experiences with living and working in international art residencies. Several examples of the topic-related mobile architecture were presented.

In addition, the students had the opportunity to explore the typical local residential architecture of the wider coastal area, and to visit the location of the art residency near Shkoder in Albania.

The program was additionally enriched by the presentations of the works in the Red Com-

mune cultural center in the city of Petrovac, which allowed the students to test their public presentation skills.

The exhibits in Petrovac changed several times as different works were coming in from the residency in Reževići. This implied respect for the creative process was in line with the methodological concept of the workshop, allowing for the possibility of a continual revision of the works and the way they are presented to the public.

The exhibition received considerable media attention in Montenegro.

The next phase of the project will entail developing and articulating the works to take them to the level of preliminary designs on the basis of the already exhibited sketches and concepts. They will be used to further expand and develop the main project and/or will be exhibited independently in a studio or gallery space.

Milorad Mladenović, Belgrade 2013

View event

druze, boje kanjona su narandzasta, zuta i svetlo zelena. povremeno, u tragovima pojavljuju se maslinasto i tamno zelena. u pitomoj dubini tece maslinasto zelena plitka i brza reka koja se u tragovima belasa.

Calendar Default calendar

05:14 - 06:14, 29 October

Reminders

10 minutes

View event

druže, našao sam im pesmu i pročitao je na radnom ručku lože reževiči. ponekad treba da se podsetimo da nije sve u mislima.

treba da se operu sudovi
treba da se usisa soba
treba da se ode u nabavku
kažem ja mojoj ženi

ona me gleda i čuti
čekamo da neko nešto kaže
i pijemo kafu

Calendar Default calendar

17:29 - 18:29, 22 September

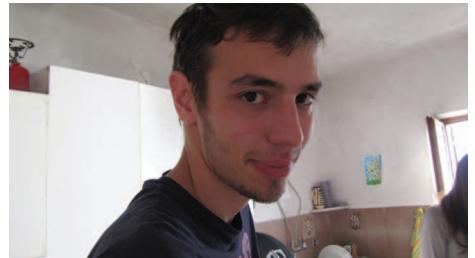
Local time zone Central European Time

KRISTINA AZARIĆ

LIDIJA IVKOVIĆ

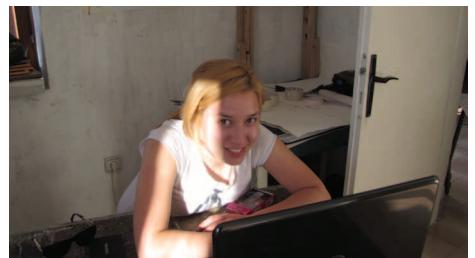
MILOŠ UŠLJEBRKA

MILOŠ STOJKOVIĆ

PETAR PETRIČEVIĆ

ALEKSANDRA OGJANOV

STEVA LAZIĆ

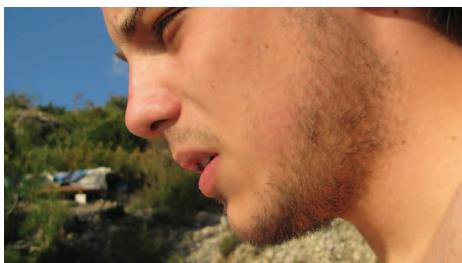
MILICA RADEČ

BOJANA BJELIĆ

MIHAJLO PETKOVIĆ

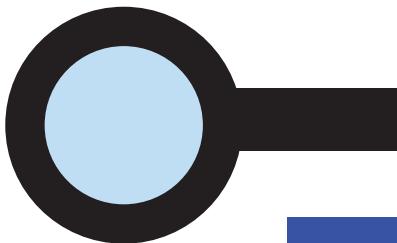
STUDENT TREĆE GODINE ARHITEKTONSKOG
FAKULTETA U BEOGRADU
STUDENTE E VITIT TË TRETË NË ARKITEKTURË
3RD YEAR ARCHITECTURE STUDENT

Porodične fotografije na zidovima i brodski pod u dve sobe su posebni. I naravno, pogled s obe terase je divan. Užasnule su me različite pločice na podu dnevne sobe, na stepeništu i gornjoj terasi. Sasvim su različite i sve su užasne. Ovaj prostor shvatam kao budući rezidencijalni centar jer kad god prolazim kroz kuću, nešto mi padne na um.

Fotografitë familjare në muret dhe katet spostuar brenda dy dhomave janë të veçanta. Dhe sigurisht, të dyja tarracat ofrojnë pamje mahnitëse. Pamja e pllakave që nuk përputhen në dyshemenë e dhomës së ndenjes, tek shkallët dhe në tarracën sipër, më tmerrojnë. Ato janë të gjitha të ndryshme dhe të gjitha të shëmtuara. Unë e shoh këtë hapësirë si një qendër e ardhshme rezidenciale, sepse sa herë që ecja nëpër shtëpi, unë gjeja frymëzim.

Family photos on the walls and the strip floors in two rooms are special. And of course, the two terraces offer stunning views. The sight of the non-matching floor tiles in the living room, on the stairs and the upper terrace horrified me. They are all different and they are all horrendous. I see this space as a future residential center because whenever I walk through the house, I get inspired.

ANASTASIJA SIMOVIĆ

STUDENTKNJA TREĆE GODINE ARHITEKTONSKOG
FAKULTETA U BEOGRADU
STUDENTE E VITIT TË TRETË NË ARKITEKTURË
3RD YEAR ARCHITECTURE STUDENT

Ovde ljudi plodno komuniciraju, što možda ima veze s organizacijom prostora. Sobe su povezane, a da bi se izašlo na terasu, mora se kroz njih prolaziti. Nisam stekla utisak da je kuća primorska, osim po fasadi i pogledu koji omogućava. Sviđa mi se što je siva i gola. Kao da se žena svukla da bi mogla biti opažena kakva jeste. Kuća za nas nije maskirana, ne zavarava nas. Sjajno je što je možemo shvatiti baš onakvom kakva jeste. Dobro došli ljudi, to sam ja, nisam se našminkala.

Këtu, njerëzit angazhohen në komunikim të frytshëm, i cili mund të jetë e lidhur me mënyrën se si është e organizuar hapësira. Të gjitha dhomat janë të lidhura me njëra-tjetërën dhe që të shkosh në tarracë, duhet kaluar nëpër dhoma. Për mua, nuk u ndjeva si në një shtëpi bregdetare, me përjashtim të murit përpara dhe pamjes nga deti. Më pëlqen fakti që është kaq gri dhe e kursyer. Ashtu si një grua e paveshur, që duket ajo që është. Për ne, shtëpia nuk është e veshur me ndonjë maskë, apo mbulesë mashtruese. Është e madhe, gjë që, ne mund të kuptojmë atë pikërisht ashtu siç është. Mirë se vini njerëz, kjo jam unë, nuk kam bërë makijazh.

Here, people engage in fertile communication, which may have to do with the way the space is organized. All the rooms are connected, and to get to the terrace, one has to go through the rooms. To me this did not feel like a coastal house, except for the front wall and the view. I like the way it is so gray and bare. Like a woman who undressed so that she is seen for what she is. For us, the house is not wearing any masks, or being deceptive. It's great that we can figure it out exactly the way it is. Welcome people, this is me, I'm not wearing any makeup.

NENAD JEVTIĆ

arhitekta/ arkitekte/ architect

Živopisno okruženje Reževića zima jaku životnu energiju. „Razgovori“ divlje smokve i kamena, vode i vazduha – u stalnom previranju – toplim vetrom dižu aerosole duboko u nozdve posmatrača zaustavljajući pogled prema horizontu u gotovo hipnotičkom dejstvu. Daleko od urbane buke i dekadencije, ovo mesto nije zaustavljen u vremenu – ono zaustavlja vreme, usuđujem se reći – obrće ga unazad, menja mu gustinu – čineći ga reverzibilnim. U oku posmatrača kamen postaje mek poput duše sveže ispečenog hleba. Tu, gde u venama, umesto krvi, teče maslinovo ulje, posmatranje nije pasivan čin. Ono je početak niza događaja povezanih uzročno-posledičnim odnosom.

Transformacija porodične kuće Bosnića u Reževićima u umetničku

rezidenciju predstavlja i projektantski i građevinski izazov. Njen izuzetan položaj i okrenutost moru su njeni osnovni kvaliteti. Zbog neposredne blizine manastira Reževići, pristupa Jadranskoj magistrali i izlazu na plažu Smokvica, objekt ima značajnu urbanističku

vrednost.

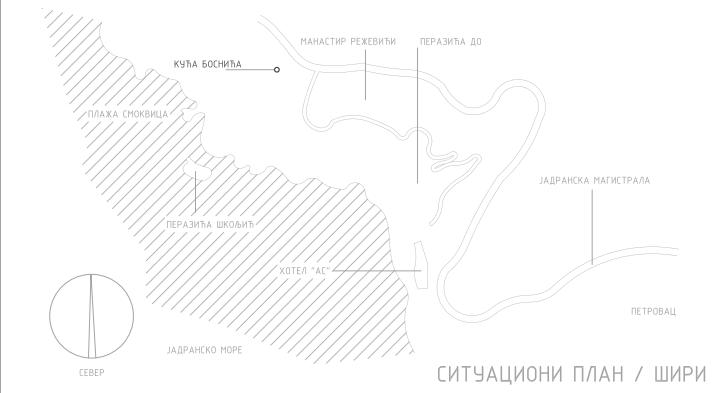
Objekat spratnosti P +2 formira korpus nad prostorom stare konobe, odnosno, podruma, prema prostornoj šemi kuće tipične za paštrovsko graditeljstvo. Sadašnji izgled kuće svedoči o najmanje dvema prethodnim transformaci-

jama. Prema projektnom zadatku, u staroj štali koja se naslanja na desnu ivicu parcele formira se novi korpus, jednovodni objekat, spratnosti P +1 +Pk, koji potpuno odvojen od postojećeg objekta. Takva organizacija omogućava da umetnička rezidencija radi u dva režima u zavisnosti od broja učesnika i godišnjeg doba. U režimu pune eksploatacije, objekat prima do 14 učesnika (umetnika), dok tokom zime u njemu mogu boraviti četiri osobe.

Rezidencija je radni prostor namenjen umetnicima različitih usmerenja, pre svih, likovnim – slikarima i grafičarima, primenjenim umetnicima, ali i vajarima, koji u vajarskom ateljeu mogu realizovati i najzahtevnije strukture od kamena koji je dominantan materijal u okolini.

Projekat rezidencije, zapravo, afirmiše ideju komune kao porodice umetnika koji, živeći i radeći na istom mestu, postaju deo šire zajednice ne gubeći pri tom individualna obeležja. Ovo svojstvo je naročito važno kad se ima u vidu to da svaki umetnik senzibiliše prostor na jedinstven, često nepredvidljiv način – život umetnika postaje umetnička praksa, sama po sebi.

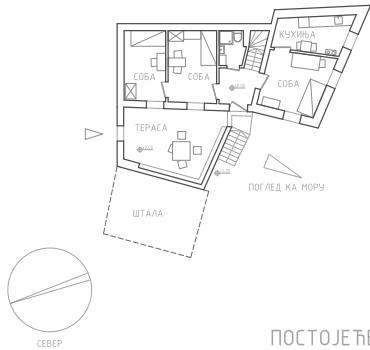
РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

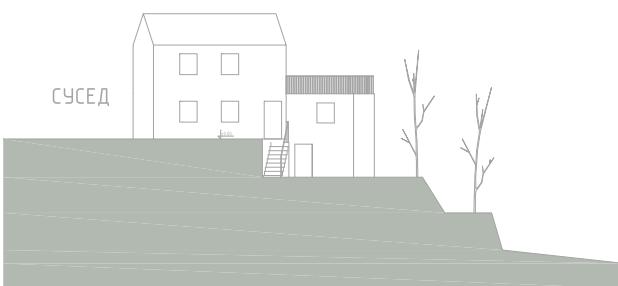
ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ / ОСНОВА ПРИЗЕМЉА

РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

НОВОПРОЈЕКТОВАНО СТАЊЕ / ОСНОВА ПРИЗЕМЉА

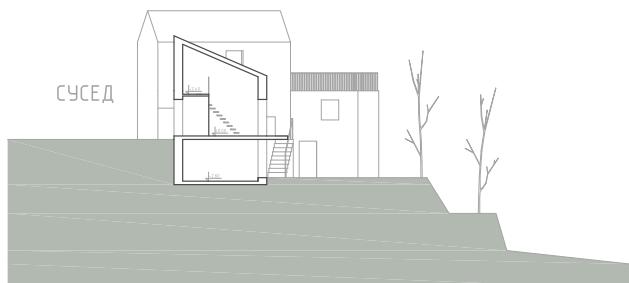
РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

БОЧНИ ИЗГЛЕД

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

ПОПРЕЧНИ ПРЕСЕК 3 - 3

НОВОПРОЈЕКТОВАНО СТАЊЕ

Rethina mahnitëse e Rezevicit ka një frysëmarrje të lartë shpirtërore. Me "bisedat" e tyre reciproke, fiku i egër dhe guri, ajri dhe deti -në trazira të vazdueshme ndërkohë që, era e nxeh të përhap një aromë të mrekullueshme thellë në flegrat e hundës së spektatorit, duke e lënë atë me vështrim të hipnotizuar drejt horizontit. Larg prej zhurmës urbane dhe dekadencës, ky vend nuk është i humbur në kohë, por është një vend, ku koha humb vetveten, unë guxoj ta them, duke e shfuqizuar atë, duke e shndërruar dendësinë e saj. Në syrin e spektatorit, guri bëhet i butë si shpirti i bukës së sapo pjekur. Këtu, ku vaji i ullirit lëviz me vrull nëpër vena në vend të gjakut, vështrimi ngultas nuk është një akt pasiv, por është më shumë fillimi i zinxhirit të ngjarjeve.

Transformimi i shtëpisë së familjes Bosniç, në art rezidencë është një sfidë, si në anën inxhinierike dhe në sensin qytetar.

Cilësia kryesore e këtij objekti është pozicioni i tij mbresëlënës dhe orientimi nga deti. Afërsia e manastirit të Rezevicit, me mundësinë e lehtë për të vajtur në autostradën e Adriatikut dhe për të dalë në plazhin e Smokvices, i jep këtij objekti një vlerë shumë të veçantë. Shtëpia ekzistuese me bodrum dhe dy kate më lart është një model i vjetër i shtëpisë tipike në praktikën e ndërtimit në Paštroviçi. Faza e tanishme e shtëpisë i detyrohet për pamjen e saj të paktën dy transformimeve të mëparshme. Siç është perceptuar në detyrën projektit të arkitekturës, hapësira e një ahuri të vjetër, e shtrirë kundruall anës se djathë të vendit të pronës, do të bëhet një njësi e re, një objekt me çati, me bodrum + studio + papafingo, të shkëputura nga objekti aktual. Ky lloj organizimi hapësinor lejon rezidencën që të përdoret në dy mënyra të ndryshme, varur nga numri i pjesëmarrësve dhe moti

(sezoni verës dhe dimrit). Mënyra e shfrytëzimit të plotë, që do të thotë rezidencë deri në 14 artistë, ndërsa mënyra e heshtur (sezoni dimëror) nënkupton shfrytëzimin ekonomik të njësisë së sapoformuar deri në katër artistë.

Rezidenca është një hapësirë pune kryesisht për artistët vizualë, ku skulptorët mund të përfitojnë më shumë nga mundësitetë e pakufizuara të cilësisë së lartë të gurit në rrethinat përreth. Gjithashtu, rezidenca është e hapur për arkitektë, shkrimitarë dhe autorë në fusha të tjera të artit dhe kulturës bashkëkohore. Qëllimi i projektit është që të afirmojë idenë e bashkimit si një familje të artistëve, të cilët do të jetojnë dhe punojnë në të njëjtin ambient, duke u bërë pjesë e një komuniteti edhe më të madh. Duke patur në vëmendje se artisti i jep ndjeshmëri hapësirës, që është veçanërisht e rëndësishme për jetën e artistit, bëhet praktikë e artit në vetvete.

The picturesque Reževići surroundings are bursting with life. "Conversations" between wild fig and stone, water and air – in constant turmoil – lift the aerosols on the hot wind deep into the nostrils of the beholder clueing the gaze onto the horizon in an almost hypnotic effect. Away from the urban noise and decadence, this place is not frozen in time – it freezes the time, I dare say – spinning it backwards, changing its density – making it reversible. In the eye of the beholder stone becomes soft like the crumb of freshly baked bread. Here, where olive oil and not blood runs through your veins, gazing is not a passive act. It marks the beginning of a series of events linked together in a cause-effect relationship.

The transformation of the Bosnić family home in Reževići into art resi-

dency is both designer's and builder's challenge. Its outstanding position and seaward orientation are its fortés. Due to the proximity of a local monastery, easy access to the Adriatic highway and a popular nearby beach, the house has significant value in terms of urban planning.

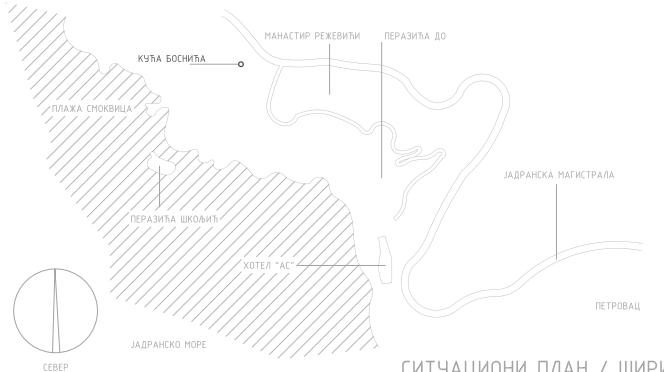
The house, consisting of ground floor and upper level, forms a structure laid over the area of the old basement, following the pattern of a typical Paštrović home. Its current appearance suggests at least two earlier makeovers. According to the new design, in the old barn situated on the right edge of the plot a new single-slope structure is formed, consisting of ground floor, upper lever and attic, completely apart from the existing facility. This allows residency work in two regimes depending on the number of participants and the season. In full mode operation, the

facility can accommodate up to 14 participants (artists), and four during the winter.

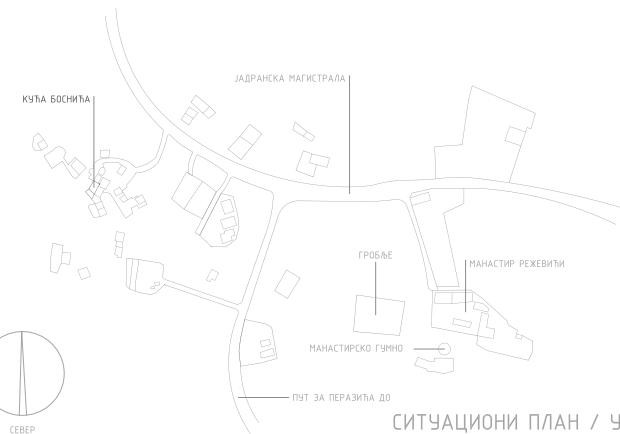
The residency offers working space for artists of various profiles, but mainly those practicing fine arts – painters and printmakers, applied artists and sculptors. The sculpture workshop offers conditions for the production of highly demanding works in stone, the prevailing material in the area.

In fact, the residency project promotes the idea of the commune as a family of artists who, living and working together in one place, become an integral part of a wider community without losing their individual traits. This element is particularly important when one bears in mind that each artist sensitizes the space in a unique and often unpredictable way – the artist's life becomes the practice of art in its own right.

РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

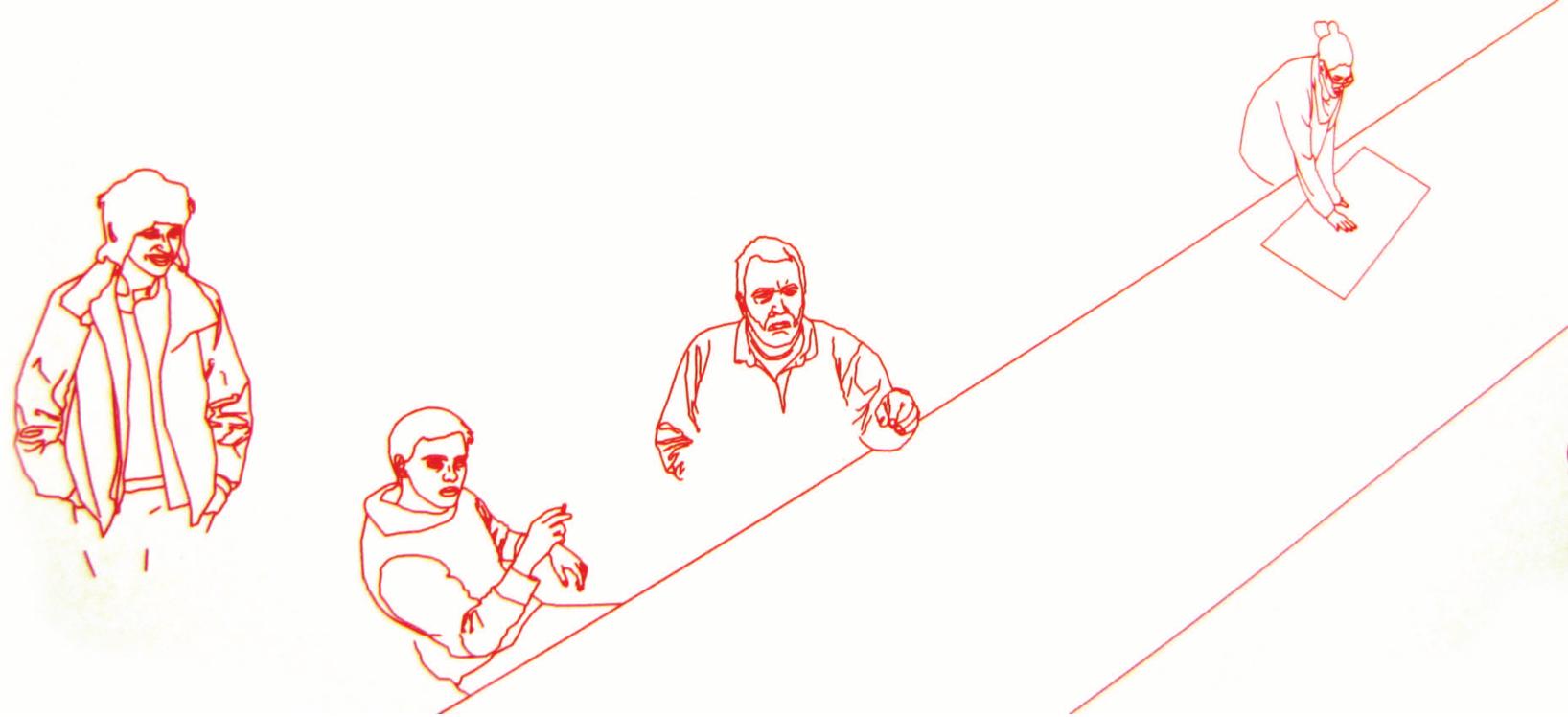
РЕКОНСТРУКЦИЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА КУЋЕ БОСНИЋА У РЕЖЕВИЋИМА

58

Bojana Bjelić

MOBILNA ART KAFANA / CAFÉ ART LUAJTSHME / MOVABLE ART CAFÉ

KUĆA BOSNIĆA

KOLONIJA U REŽEVIĆIMA, OKTOBAR 2013

CPE

Kuće postoje na razne načine – kuće su markeri, skrovišta, domovi ili – čak – spavaonice. Takođe, kuće postoje na razne načine, ali jedino u interakciji s ljudima, kroz ljudski provizorijum ili namjeru ili san. Građene su na najneobičnijim i očekivanim mjestima, pored puta ili duboko u šumi, na ostrvima ili u ravnici. Na svim tim mjestima, ipak, kuće su elementi širokog svijeta, ali u poimanju njihove teritorije – kuće su zaokruženi, distinkтивni svijet po mjeri jednog čovjeka ili porodice.

Institucija *Iz gradova duhova u umjetničke rezidencije* pozicionira u centar svijeta. Ideja da se porodična kuća Bosnića prevori u rezidencijalni umjetnički prostor je eksperiment i akcija u precizno određenom centru svijeta.

Zašto je upravo ova kuća postala centar svijeta? Možda zbog toga što je ovakav način stvaranja usmjeren na smisao (na rad umjetnika, na subjekt), a ne na zamisao (na umjetničko djelo, na

objekt). Smisao je u tome da umjetnici proizvode svijet, da uvijek iznova određuju centar svijeta, da ispituju odnos realnog i mogućeg, da čergare po periferiji. A onda, da se lutajući poput nomada, vraćaju u kuću koja sublimira ambijent svijeta i kreaciju pojedinca u mašti ili bolu.

Naglašena ideja čerge je umjetnicima intrigantna i u umjetnosti – to je reakcija ljudske prirode, to je izbor, neočekivan i divlji, a opet konotira ljudsku ambivalentnost. Čerga je kruženje, naseljavanje i odlaženje, ali skoro nikada koncentrično, oko centra, već kao kretanje atoma u molekulu.

Dalje razvijanje ove ideje po sebi je čerga: izmjena mjesta, izmjena percepcije i odnosa među učesnicima, promjena fokusa i horizonta. Bez hronologije, možda čak i bez namjerno ostavljenih tragova. Kuća Bosnića je u Reževićima, u selu Katun, malo ispod puta koji je prostrla austrogarska vlast još u devetnaestom vijeku. Mjesne legende kažu da je tuda oduvijek prolazio

put, od obale do kontinenta, od juga ka hiperborejskim zemljama. U blizini je u ranom srednjem vijeku sagrađena bogomolja na mjestu današnjeg manastira Reževići. U pehar pred bogomoljom ovdašnji ljudi su dolivali vino za strance i namjernike.

Stanovištvo je u selu Katun u starini bilo brojno, nekada su nepredvidljive sile istorije uticale da u njemu živi jedva stotinjak ljudi. Tako 1875. godine u selu ima 180 stanovnika, 1890. – 135, a 1907. – 228 stanovnika. Jedan vrsni istraživač ovog

podneblja boravio je u njemu 1960. i zapisao da selo ima 21 dom i samo 50 ljudi. Tek malo dalje, u Petrovcu i na Svetom Stefanu, novi lagodniji život je izazivao i posljednje neodlučne da napuste selo. U današnje vrijeme, povratak života u selo je čudo, radost zbog života, slučajna kohezija ljudi i prirode.

Toponimi su nadživjeli ljudi i običaje, možda i sjećanje ljudi. Šume u seoskom ataru su ili vlasništvo Boga ili su ih krčili uzorni domaćini i davali im imena – Vasovci, Ivančevina, Madona, Sveti Nikola, Grablje, Skodrže, Čami-do... Rijetke njive i pašnjaci su prekriveni

prašinom vremena, gotovo neprepoznatljivi i zarasli u rastinje i divlje kupine, u kupljene i žuke – Breštovik, Kuk, Palovina, Papradnik, Sveti Vasilije, Dračeva glavica, Pod Strimnja... U selu ima kamenitih gomila koje mještani smatraju ostacima iz

paganskih vremena. Selu pripada i Smokvica, oštri i prikriveni dio mediteranske obale, vrijedan neke nepoznate i sačuvane tajne.

Kuće u selu su se razvijale pod romanskim uticajem oduvijek – tu je bogati svijet Latina (Lacmana, kako ih nazivaju starosjedioci) ostavio trag, možda i duhove. Građene su s jednovodnim krovom, dominantnim u arhitekturi Paštrovića mnogo više nego u drugim regijama u okruženju. Takođe su i zidovi u potkroviju znatno viši od drugih tipova kuća na primorju i imaju spratnu visinu. Tipična kuća je imala tri dijela – konobu za stoku i ostavu u prizemlju, sprat s kamarom (sobom) za spavanje je iznad, a ognjište (i kužina/kuhinja) na najvišoj etaži. Kuće su pokrivenе tiglom kanalicom i skoro svaka je imala ogradijan prostor ispred koji se naziva avlja ili stombor, nerijetko okružen zidom s puškarnicama. Ulaz u konobu je definisan voltom, fino složenim kamenom u prepoznatljivom luku.

I kuća Bosnića nosi u sebi tu tipologiju, promjenjenu vremenom tek u mjeri koliko je važno živjeti baš na tom mjestu. Idejni projekat obnove i transformacije u rezidencijalni prostor za rad i boravak umjetnika je sinteza onoga što kuća daje i onoga što su ljudska očekivanja. U tom smislu je ovaj projekat više esej nego novela, prije putopis nego pismo.

Nevladina organizacija „Za druga“ iz Petrovca reali-

zovala je istovremeno potprojekat Puna kuća, ortački i drugarski, kao ideju mapiranja prostora u tradicionalnim paštrovskim selima. I kao istraživanje morfologije života, osobitosti arhitekture, metereologije ili pustoši u ruralnim i zapostavljevim sredinama. Za taj poduhvat je ponekad potrebno samo razgledanje neba i načina na koji sijenke padaju na zemlju. Ili osluškivanje starih riječi koje bezbrojnim stvarima daju drugačiji izgled, ili pronalaženje artefakata čije značenje je ljudskim do dirom promijenjeno – od izgubljene i odbačene stvari nastaje izložbeni eksponat, možda uspomena, možda čak i eteričnost materije.

Razuđeni materijal, utisci, skice i bjeleške, kre-

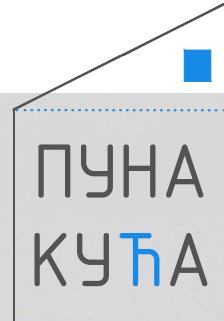
ativnost učesnika – prepoznaje se u tome dinamika i specifičnost ideje da se dogradi zatečena ljepota i duhovno osnaži prostor. A to je uspjeh u nesavršenom društvu i ambijentu distopije.

Puna kuća je mali projekat nevladine organizacije „Za druga“ osmišljen radi rekonstrukcije i oživljavanja napuštenih paštrovskih sela. Omogućio je dvojake diskusije o tradicionalnoj arhitekturi i morfologiji sela: o duhu specifične lokalne arhitekture s bogatim detaljima i značenjem i preoblikovanju postojećih objekata za nove namjene.

Đorđe V. Gregović, koordinator projekta *Puna kuća*

Selo Kaluderac / Fshati Kaluderac / Village Kaluderac

ПУНА
КУЋА

АРХИТЕКТОНСКА/АРТ РАДИОНИЦА
РЕЖЕВИЋИ октобар 2013

SHTËPIA E BOSNIÇIT

REZIDENCA NË REŽEVIĆI, TETOR 2013

ALB

Shtëpitë ekzistojnë në shumë mënyra të ndryshme. Ato janë shenja, strehë, shtëpi madje, edhe konvikte. Vetëm nëpërmjet ndërveprimit me njerëzit, përmes improvizimit, qëllimit ose ëndrrës njerëzore, shtëpitë bëhen të gjalla në mënyra të ndryshme. Shtëpitë kanë qenë të vendosura në vendet më të papërshtatshme dhe gjithashtu, më të rëndomta, ndanë udhës a thellë në pyll, në ishuj a në rrafshina. Duke qenë pjesë e këtyre vendeve, shtëpitë janë pjesë e botës së gjerë, dhe kur përpinqesh të kuptosh territorin e tyre, kuptohet se shtëpitë janë botë të rrethuara, të dallueshme, të bëra për t'u përshtatur një njeriu ose një familje të vetme.

Projekti në zbatim “Kolonitë e Lëvizhme të Artit”: Transformimi i qyteteve të braktisura në Rezidencë Arti, është një lloj vendosjeje e vvetves në mes të botës. Ideja e transformimit të shtëpisë familjare të Bosniçit në Rezidencë Arti është një eksperiment artistik dhe një veprim

njerëzor me një qendër të përcaktuar qartë të botës. Pse u kthyje kjo shtëpi në një qendër të botës? Ndoshta arsyja për këtë është ideja e projektit për t'u fokusuar mbi kuptimin (punën e artistit, subjektit) më shumë se mbi konceptin (e një vepre arti, cilësisë). Do të thotë se janë artistët që bëjnë botën, duke përcaktuar në mënyrë të vazhdueshme qendrën e saj, duke synuar të shqyrtojnë marrëdhënien ndërmjet reales dhe të mundshmes, duke u endur në rrëthinat e tyre. Dhe pastaj, duke u endur si të pastrehë, ne do të kthehem mbrapsht në shtëpi, në të njëjtën që bashkon atmosferën e botës dhe krijimin e individualitetit, ose përmes imaginatës ose përmes dhimbjes.

Ideja e vardo-s ose çerge (karvani i ciganëve), i cili theksohet nga ky projekt, është intrigues si për artistët ashtu edhe për artin në vvetve – duke qenë një reaksion njerëzor normal, është një vendim në vvetve, i papritur dhe i pafre dhe megjithatë, duke përcaktuar

dyzimin njerëzor. Çerga vjen vërdallë, ndalon dhe pastaj largohet, por pothuajse kurrë në një rreth të mbyllur, por duke orbituar si atomet në lëndë. Zhvillimi i mëtejshëm i projektit është në vetvete një çerge: ndryshimi i vendeve, perceptimeve dhe marrëdhënieve ndërmjet pjesëmarrësve, ndryshimi i fokusit dhe i horizontit, pa kronologji, ndofta edhe pa lënë gjurmë të qëllimshme.

Shtëpia Bosniç është në Rezevici, në fshatin Katun, poshtë rrugës, e cila u ndërtua nga qeveria austro-hungareze në shekullin 19-të. Legjendat e zonës tregojnë se, rruga gjithmonë ka qenë aty dhe conte nga bregdeti për në kontinent, nga jugu për në veri. Në afërsi, ndodhet një kishë e ndërtuar që në mesjetë, sot manastiri i Rezevicit, një zonë e zhvilluar. Përpara faltores së kishës njerëzit e zonës ofronin kupa me verë për të përshëndetur të huajt dhe udhëtarët e rastit që kalonin përgjatë rrugës.

Kohë më parë numri i popullsisë i fshatit Katun ishte i shumtë dhe më përpara edhe më shumë, por vetëm për t'iu larguar ngjarjeve të paparashikueshme të historisë mbeten më pak se njëqind njerëz. Në vitin 1875 fshati numëronte 180 banorë; 135 banorë në vitin 1890 dhe në vitin 1907, 228 persona që jetojnë atje. Një studiues i këtij rajoni i cili jetoi atje në vitin 1960, thekson se fshati ka 21 shtëpi dhe vetëm 50 njerëz. Jo larg prej aty, në Petrovac dhe

Shën Stefan, një jetë e re më e rehatshme, e vë në sfidë frontin e fundit që ngurrojnë të largohen nga fshati. Sot, rikthimi i jetës në fshat është një çudi, gëzimi i jetës, kohezion i paqëllimshëm dhe rastësor midis njerëzve dhe natyrës.

Toponimet jetojnë më gjatë se njerëzit dhe zakonet, ndoshta edhe se kujtesa e popullit. Pyjet në zonën rurale janë pronë e vetë Perëndisë, ose ato kanë qenë prerë nga amvisë të mirë, të cilët i vunë emra këtyre toponimeve - Vasovci , Ivançevina, Madonna, Shën Nikolla, Rakes, Skodrë, lëndina e lëngatave... Fushat e rralla dhe kullotat janë të mbuluara nga pluhuri i kohës, pothuajse i panjohur, të mbuluar me barëra të këqija dhe manaferra të egra dhe për t'u blerë - Brestovik, Hip, Arson, Papradnik, St. Basil, kokë Drac, Nën Strimnja ... Shtylla guri që besohet se gjenden aty që nga kohërat pagane. Kepi i Smokvicës, pjesë e thepisur dhe e fshehur e bregdetit të Mesdheut, vlerë e disa prej sekreteve të panjohura dhe të mbajtura shumë mirë.

Që nga kohët e hershme, shtëpitë në fshat kanë qenë ndërtuar nën ndikimin romak, - Latine (Veneciane) botë e pasur (LACMAN, siç është quajtur nga vendasit) ka mbetur një shenjë, ose të paktën hijet e tyre. Ato kanë qenë ndërtuar me çati të mbyllura, dominuese në traditën arkitektonike të Paštrović shumë më tepër sesa në rajonet e tjera

fqinje. Tavanet dhe muret në papafingo janë lartësi njëkatëshe, shumë më të larta se sa në lloje të tjera të shtëpive në bregdet. Shtëpia tipike kishte tre nivele -Taverna – KONOBA vend për bagëtinë dhe magazinë në katin përdhes, katër i parë me një dhomë - dhoma për të fjetur, oxhak dhe vend gatimi - kuzhina në katin e sipërm. Çatitë e shtëpive ishin të mbuluara me pllaka kanalica dhe pothuajse të gjitha kishin një oborr të rrethuar përparrë të quajtur avlli ose stombor, shpesh rrethuar nga një mur me bedena. Hyrja në KONOBA ishte e kufizuar nga një qemer druri, kompleks i shkëlqyer me harkun prej guri të dallueshëm...

Shtëpia e Bosnić, gjithashtu, mbart të njëjtën tipologji, e ndryshuar në kohë, deri në atë masë, sa për rëndësisë e të jetuarit në këtë vend. Skicën para-prake të rindërtimit dhe transformimit në një zonë banimi për punë dhe për rezidencë artistësh është një sintezë e asaj që çfarë shtëpia i jep dhe cilat janë pritshmëritë e njerëzve për të - kështu që në kontekstin e dhënë ky projekt është më shumë një ese e re se një roman, kujtime udhëtimësh se sa një letër.

Njëkohësisht me projektin kryesor, Qendra “Za Druga”, nga Petrovac ka realizuar nënprojektin “Full House” – vendosja në hartë e vendeve në fshatrat tradicionale të Paštrović si një studim i morfolojisë së jetesës, karakteristikat e arkitek-

turës, meteorologjia, ose Wastlands (djerrinat në zonat rurale të lënë pas dore). Për këtë përpjekje është e nevojshme nganjëherë të shohim prapa, në qill dhe në mënyrën si shtrihen hijet në tokë. Ose të dëgjojmë fjalë të lashta që i japin gjérave të panumërtë kuptime të ndryshme, apo të gjejmë objekte qëllimi i të cilave është ndryshuar nga prekja e njeriut - sende të humbura dhe skarco me të cilat ekspozitë është bërë, ndoshta një kujtim, ndoshta edhe një çështje e lehtë. Shpërndarja e materialeve, përshtypjet, skicat dhe shënimet, kreativiteti i pjesëmarrësve - idetë dinamike dhe specifike do të bëhen të njoitura në mënyrë që të shtojmë bukurinë kapur dhe për të forcuar hapësirën shpirtërore. Dhe ky është suksesi në një shoqëri të papërsosur dhe në mjeshterin e dystopisë.

“Full Houseis” është një projekt i vogël i OFJ-së “Za druga” i projektuar për të lehtësuar rindërtimin dhe ringjalljen e fshatrave të braktisura të Pastroviçit. Ajo frymëzon diskutime rreth arkitekturës tradicionale dhe morfolojisë së fshatit: rreth frymës specifike arkitekturore lokale, të pasur me detaje dhe ide, rreth transformimit të strukturave ekzistuese në përputhje me qëllimin e tyre të ri.

George V. Gregović, Koordinator i Projektit “Full House”

THE BOSNIĆ RESIDENCE

REŽEVIĆ COLONY, OCTOBER 2013

ERG

Houses exist in a number of ways – they are markers, shelters, homes or just dormitories. Also, the houses there are a variety of ways, but only in interaction with people, through human provisorium or intention or dream. They are built in the most unusual and obvious of places, next to roads or deep in the woods, on islands and in plains. And yet, in all these places the houses are elements of the great big world, but in the perception of their territory – the houses are a complete, distinctive world tailor-made for one person or family.

The institution *Movable Art Colonies: Transforming Dying Towns into Art Residencies* is positioned in the center of the world. The idea to transform the Bosnić family home to a residential art space constitutes an experiment and action which are taking place in a precisely defined center of the world.

Why has this particular house become the center of the world? Perhaps because this way of

creative work is focused on finding the sense (the work of the artist, the subject) rather than the idea (the work of art, the object). The sense here implies that artists produce the world, determining the center of the world time and again, examining the relationship between the real and the possible, trekking the periphery. And then, wandering like nomads, return to the house which sublimes the world and the individual's creation in imagination or pain.

The emphasized idea of the Trek has intrigued the artists also in art – it is a reaction of the human nature, a choice, unexpected and wild, but still connoting human ambivalence. The Trek suggests wandering about, settling and migrating, but almost never concentrically, around a center, but rather like the atom's trajectory in a molecule.

A further development of this idea is a Trek in its own right: Change of location, change of perception and relationship between the par-

ticipants, change of focus and of horizon. Without chronology, perhaps even without any traces deliberately left behind. The Bosnić family home is in Reževići, the village of Katun, just below a road made by the Austro-Hungarian authorities back in the 19th century. Legend has it that the road had always been there, connecting the coast to the continent, from the South to the Hyperborean lands. A place of worship was built nearby in the early Middle Ages on the site of the present-day Reževići Monastery. In the cup placed in front of the chapel local people poured wine for foreigners and passer-byes.

The village of Katun had a large population in the old times, which due to the erratic forces of history would occasionally drop to barely a hundred people. In 1875, for instance, the population of the village was 180, then 135 in the 1890s, and 228 in 1907. A distinguished authority on the history of the local community visited the village in the 1960 and recorded a total of 21 households and only 50 people living in it. Not far away from there, in Petrovac and Sveti Stefan, a new, more comfortable life made the last hesitant few to leave the village. Today, the return of life in the village is a miracle, the joy of life, an accidental cohesion of people and nature.

The names of the places have outlived the peo-

ple and customs, perhaps the people's memory, too. The forests belonging to the village are either the property of God, or have been cleared out by the local people who also gave them names – Vasočci, Ivančevina, Madona, Sveti Nikola, Gravlje, Skodrže, Čami-do... The little farming land and pastures are covered in the dust of time, almost unrecognizable, and lost in thick vegetation – Brestovik, Kuk, Palovina, Papradnik, Sveti Vasilije, Dračeva glavica, Pod Strimnja... There are piles of stone in the village which the locals believe are the remnants of pagan times. Smokvica, a steep and hidden part of the Mediterranean coast, worthy of some unknown and long kept secret.

The houses in the village have always been under the Romanesque influence – there, the wealthy Latin people (the Lacmans, as they are called locally) left their mark, and perhaps some ghosts, too. The pent roof, the hallmark of the Paštrović architectural style, is found less frequently in other parts of the region. The walls in the attic are significantly higher than in other types of coastal houses, and reach the standard storyheight. A typical house consisted of three parts – a stable and a storage space on the ground level, the bedroom on the next floor, and the fireplace and kitchen on the top floor. The roofs were typically tiled, and almost every house had a

fenced front yard, often surrounded by a wall with loopholes. The entrance to the basement was distinctively arc-shaped in stone.

The Bosnić family house belongs to this typology, and it changed only very slightly over time, just in order to remain livable. The preliminary design of its reconstruction and transformation into an art residency is a synthesis of what the house has to offer, on the one side, and its occupants' expectations, on the other. In this sense, this project is more an essay than it is a novel, a travelogue rather than a letter.

The non-governmental organization "Za druga" from Petrovac simultaneously implemented the *Full House* subproject, aiming to chart the space in the traditional Paštrović villages and to explore the morphology of life, the characteristics of local architecture, meteorology or desolation of the rural and deserted areas. This endeavor sometimes required to just gaze at the sky and the way the shadows fall on the ground. Or, to listen to old words which

make countless things look different, or find artifacts whose meaning was transformed by human touch – a lost or discarded item becomes an exhibit, perhaps a memory, perhaps even the etherealness of the matter. Jagged material, impressions, sketches and notes, the creativity of the participants – recognizable in all this is the dynamic and specificity of the idea to upgrade the found beauty and spiritually strengthen the space. And this represents success in an imperfect society and dystopic climate.

Full House is a small project of the NGO "Za druga" designed to facilitate the reconstruction and revival of abandoned Paštrović villages. It inspired discussions about traditional architecture and the morphology of the village: about the spirit of the specific local architecture rich in details and meaning, and about transforming the existing structures in line with their new purpose.

George V. Gregović, Full House Project Coordinator

ulaz u kuću / zapadna fasada / Perazića Do / pripreme / Manastir Reževići / česma

Katolička crkva, selo Pentar / Kisha Katolike, Pentar fshati / Catholic Church, Village Pentar

Ostaje otvoreno pitanje je li razmena učesnika moguća tako da se rad svakoga od njih, iako van glavnog medija svake pojedinačne kolonije, uvrsti u godišnji saziv kolonije. Za sledeću godinu namera nam je da s više projekata omogućimo rad ovih novoosnovanih rezidencijalnih centara, u njih uključimo i prostor katoličke crkve u selu Pentar i da kroz interdisciplinarne programe sarađujemo s lokalnim organizacijama i stanovništvom tokom cele godine. Inicijativa da se o selu Pentar blizu Skadra u Albaniji razmisli kao potencijalnoj rezidenciji poteckla je od Stefana Čapalikua, profesora drame na Univerzitetu u Tirani.

Mbetet një çështje e hapur nëse shkëmbimi i pjesë-marrësve do të jetë i mundur në mënyrë që ata të punojnë, edhe pse jo në mediumin kryesor për çdo koloni, e cila është për t'u përfshirë në thirrjen vjetore të kolonisë. Synimi ynë në vitin 2014, është për të mundësuar punën e këtyre qendrave të sapoformuara rezidenciale me projekte të shumta, ku të përfshijë dhe hapësirën e kishës katolike në fshatin Pentar, nëpërmjet programeve ndërdisiplinore, bashkëpunimit me organizatat lokale dhe banorët gjatë gjithë vitit. (Nisma për të marrë parasysh fshatin Pentar pranë Shkodrës në Shqipëri, si një rezidencë potenciale, erdhi nga Stefan Çapaliku, profesor i dramës në Universitetin e Tiranës)

It remains an open question whether the exchange of the participants is possible in a way that their work, although not in the main medium of each colony, is to be included in the annual convocation of the colony. Our intention in 2014, is to enable the work of these newly established residential centers with multiple projects, include the space of the Catholic church in the village of Pentar and, through interdisciplinary programs, cooperate with the local organizations and residents throughout the year. (The initiative to consider Pentar near Shkoder in Albania as a potential residency came from Stephen Çapaliku, drama professor at the University of Tirana.)

KOLONIJE SPREMNE ZA 21. VEK - PREPORUKE

Naredne preporuke su rezultat iskustva u organizovanju i realizaciji multimedijalnih, interdisciplinarnih i međunarodnih rezidencija, ali i prakse umetničkih kolonija na Balkanu

POZICIONIRANJE REZIDENCIJE/KOLONIJA U UMETNIČKOM, GEOGRAFSKOM I EKONOMSKOM OKRUŽENJU:

STRATEGIJA I TAKTIKA

1. Jasna osnovna ideja o projektu/koloniji/rezidenciji.
Dugoročna finansijska stabilnost i samoodrživost. Sopstvena produkcija. Sponzori i donatori.
2. Definisanje specifičnih ciljeva svake pojedinačne kolonije.
3. Sistematično planiranje i pravovremeno angažovanje izabranih učesnika.
4. Interdisciplinarnost i multimedijalnost kolonija. Tehnička sposobljenost rezidencije. Kombi vozilo za prevoz učesnika.
5. Medijsko praćenje na sajtu, blogu i u lokalnim medijima. Novinar učesnik ili saradnik. Precizno vođenje dokumentacije ili arhive. Brz internet.

UMREŽAVANJE

6. Povezivanje stanovništva i umetnika, konsultacije o novim idejama za programe koji se zajednički realizuju u kolonijama.
7. Stalno organizovanje akcija i performansa na javnim mestima. Druženje učesnika u koloniji. Ideje za buduće kolonije (rezidencija za umetnike, arhitekte, meteorologe, fotografе, konzervatore, kustose, književnike i druge).
8. Planiranje izložbi i predstavljanja programa kolonije/rezidencije u državama ili mestima porekla učesnika.
9. Prekogranične mobilne inicijative.
10. Precizna podela posla među organizatorima. Detaljan program za svaki dan boravka.

PRAVNI OKVIR

11. Potpisivanje ugovora ili protokola o saradnji organizatora sa svim učesnicima kolonije i rezidentima.
12. Pravna registracija rezidencijalnih centara, definisanje ideja i uslova svake pojedinačne rezidencije i upoznavanje aktera s njihovim programom.
13. Otvaranje stalne kancelarije za rezidencijalne centre. Članstvo u Res Artistu i/ili nekom sličnom programu.

OSTALO

14. Širenje saradničke mreže na regionalnim sastancima tokom čitave godine.
15. Sastanci s partnerima tokom čitave godine i razvijanje ideje.
16. Demokratsko odlučivanje partnera o svakoj pojedinačnoj koloniji.
17. Umrežavanje s ostalim kolonijama na Balkanu putem organizovanog učešća više umetnika na više kolonija koje se vremenski nadovezuju. Vizuelne uspomene, klimatske razlike, studijske posete.

IZBEGAVATI:

Zamisli koje nemaju podršku lidera ili partnera.
Dugotrajno i mnogobrojno okupljanje tokom godišnjih odmora ili ispitnih rokova.
Izolovanje grupe.

KOLONITË GATI PER SHEKULLIN E 2I - REKOMANDIME

Rekomandimet e më- poshtme rezultojnë nga përvoja në organizimin dhe zbatimin multimedial, rezidencia ndërdisiplinore dhe ndërkombëtare, si dhe nga praktikat e kolonive të artit në Ballkan

POZICIONIMI I REZIDENCAVE / KOLONITË ARTISTIKE, MJEDISI EKONOMIK DHE GJEOGRAFIK:

STRATEGJIA DHE TAKTIKAT

1. Ideja e qartë, kryesore e projektit / kolonia / rezidencia. Stabiliteti financiar dhe qëndrueshmëria. Prodhimi vetjak. Sponsorët dhe donatorët.
2. Përcaktimi i qëllimeve specifike të çdo koloni.
3. Planifikimi sistematik dhe angazhimi në kohë i pjesëmarrësve të zgjedhur.
4. Kolonitë ndërdisiplinore dhe multimediale. Kapaciteti teknik i vendbanimit. Mjete Transporti / dieta për pjesëmarrësit / materiale.
5. Mbulimi mediatik i fakes, blogu dhe mediat lokale. Një reporter si pjesëmarrës ose kontribues. Dokumentacioni i përditësuar dhe arkivat. Internet të shpejtë.

NETWORKING

6. Lidhja e banorëve te lokalitetit me artistët, konsultimet për idetë e reja dhe për programet që do të zbatohen bashkërisht në koloni.
7. Prania e rregullt në publik dhe vizibiliteti. Mundësia për pjesëmarrësit në koloni të rrinë së bashku. Ide për kolonitë e ardhshme (rezidencë për artistë, arkitektë, meteorologët, fotografë, kuratorëve, shkrimitarë, etj).
8. Planifikimi i ekspositave, prezantimi i programit për koloninë / rezidencia në vendet e pjesëmarrësve / hapësira e rezidencës.
9. Nisma për mobilitetin ndërkufitar.
10. Caktimi i saktë detyrate ndërmjet organizatorëve. Planifikim ditor i detajuar.

KORNIZA LIGJORE

11. Nënshkrimi i marrëveshjes ose i protokollit të bashkëpunimit me organizatorët, pjesëmarrësit dhe rezidentët.

12. Regjistrimi ligjor i qendrave rezidenciale, duke përcaktuar idetë kryesore dhe kërkesat e çdo rezidencë dhe familjarizimi i pjesëmarrësve me programet.

13. Vendosja e një zyre të përherëshme për qendrat rezidenciale. Anëtarësimi në Rezidencat e Artistëve dhe / ose në programe të ngjashme.

TË TJERA

14. Zgjerimi i rrjetit të bashkëpunëtorëve në takimet rajonale gjatë gjithë vitit.

15. Takime me partnerët gjatë gjithë vitit dhe zhvillimin e idesë.

16. Programi i çdo kolonie miratohet me shumicën e votave të partnerëve.

17. Krijimi i rrjeteve me kolonitë e tjera në Ballkan përmes organizimit të pjesëmarrjes së artistëve në disa koloni të njëpasnjëshme. Kujtimet vizuale, ndryshimet e motit, vizita studimore.

SHMANGIE:

- Ide, të cilat nuk mbështeten nga udhëheqësit ose partnerët.

- Afrimi dhe bashkimi i grupeve të mëdha gjatë festave dhe periudhave të provimeve.

- Izolimi i një grupi.

COLONIES READY FOR THE 21ST CENTURY - RECOMMENDA- TIONS

The following recommendations result from the experience in organizing and implementing multimedia, interdisciplinary and international residences, as well as the practice of art colonies in the Balkans

POSITIONING RESIDENCIES/COLONIES IN ARTISTIC, GEOGRAPHIC AND ECONOMIC ENVIRONMENT:

STRATEGY AND TACTICS

1. Clear main idea of the project/colony/residency. Long-term financial stability and sustainability. Own production. Sponsors and donors.
2. Define the specific goals of each colony.
3. Systematic planning and timely engagement of the selected participants.
4. Interdisciplinary and multimedia colonies. The technical capacity of the residence. Transportation vehicle/van for participants/material.
5. Media coverage of the site, the blog and the local media. A reporter as participant or contributor. Updated documentation and archives. Fast internet.

NETWORKING

6. Connecting local residents and artists, consultations on new ideas for programs to be jointly implemented in the colonies.
7. Regular public presence and visibility. Opportunity for the participants in the colony to hang out together. Ideas for future colonies (residency for artists, architects, meteorologists, photographers, conservators, curators, writers, and others).
8. Planning exhibitions, presentations of the programs for the colony/residency in the participants' country/place of residence.
9. Cross-border mobility initiative.
10. Precise task assignment among the organizers. Detailed daily planning.

LEGAL FRAMEWORK

11. The signing of the agreement or cooperation protocol with the organizers, participants and residents.
12. Legal registration of residential centers, defining the key ideas and requirements of each residency and familiarizing the participants with the programs.
13. Setting up a permanent office for residential centers. Memberships in Res Artists and/or a similar program.

OTHER

14. Expanding the network of associates at regional meetings throughout the year.
15. Meetings with partners throughout the year and developing the idea.
16. Program of each colony is adopted by the majority vote of the partners.
17. Networking with other colonies in the Balkans through organized participation of artists in several consecutive colonies. Visual memories, weather differences, study visits.

AVOID:

Ideas not supported by leaders or partners.
Extended and big gatherings during holidays and exam periods.
Isolation of a group.

KONTAKT / CONTACTS

ZEMUNSKI Mali UMETNIČKI CENTAR ZMUC

Kontakt:

Goran Denić +381641670647

Vesna Tašić +381658332501

zmuc@open.telekom.rs

Njegoševa 53

11080 Zemun

Beograd

<http://www.zmuc.org/>

fb: <https://www.facebook.com/zmuc.radionica>

<http://movableartcolonies.wordpress.com/>

ZETA CENTAR

Contact person: Valentina Koça,

Director of Zeta Center

Phone: +355 42 266 680

+355 68 21 30 180

E-mail: zetagaleri@gmail.com

Post code: 1019

Postal address: rr.Abdyl Frasherit, P.31,A/4

City: Tirana

Country: Albania

Website: www.zetagaleri.com

ZA DRUGA

Contact person: Đorđe V. Gregović

Phone: +382 69 209 626

E-mail: komunica@t-com.me

Post code: 85300 Petrovac

Postal address: Crvena Komuna, Obala bb.

City Petrovac

Country: Crna Gora

Website: <https://sites.google.com/site/nvozadruga/>

ZAHVALUJUJEMO SE FALËNDERIME ACKNOWLEDGEMENTS

Srđan Bosnić, Saša Todorović Topalović, Vesna Milosavljević, Rodoljub Stojanović, Miloje Denić, Zdenka Has Denić, Milan Radoičić, Daniela Ćeranić, Mitar Davidović, Mirko Ristić, Dalibor Pešić, Ljuban Pavlović, Spomenka Prekić, Mihailo Stanojević, Ana Davičo, Sandra Šare, Stefan Čapaliku i Bujar Huqi.

Za izdavača
Vesna Tašić

Urednik
Goran Denić

Dizajner i tehnički urednik
Miloš Trajković

Lektura
Sandra Šare i Ana Davičo

Prevod
Valentina Koča i Goran Denić

Fotografija na koricama
Ivan Topalović

Štampa
M print, Beograd

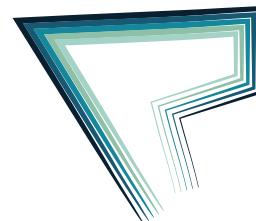
Tiraž 300

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
ISBN 978-86-917515-0-0
COBISS.SR-ID 204847628

dokumentarni film i video radovi na
filmit dokumentar dhe veprat videos
documentary and video works at

<http://www.youtube.com/watch?v=C8Chjm7ZDNU&list=PL1dCKt0YeHf4py9ZpchIkktfD6jtighz3>

<http://movableartcolonies.wordpress.com>

министарство културе републике србије

pashaluk apartments
belgrade

Nikšićko
Pivo